

*Maciej Wawrzczak***Kolekcja zabytków archeologicznych pozyskanych ze stanowisk zlokalizowanych w obrębie miejscowości Trzebownisko, gm. loco, woj. podkarpackie*****The collection of archaeological artefacts gained from the sites situated within the place of Trzebownisko, commune loco, Podkarpackie province***

The article presents the elaboration of the materials gained during the field walking carried out from 1994 to 2000 by the archaeologist-amateur A. Pasięka on the area of Trzebownisko village. The explorations, very exactly situated in the field, refer to five sites (Trzebownisko 8, 9, 10, 11, 12). The collection includes 200 flint and stone artifacts referred to the Late Upper Palaeolithic period, Mesolithic period, the Linear Pottery culture, the Malicka culture, the Funnelbeaker culture, the Mierzanowicka culture, the Trzciniec culture and the Tarnobrzaska Lusatian culture. With the last cultural unit we should probably link also three fragments of pottery and some elements of bronze artefacts.

KEY WORDS: field walking, archaeologist-amateur, flint artefacts, Palaeolithic period, Mesolithic period, pottery

WSTĘP

Tematem niniejszego artykułu są materiały pozyskane w trakcie penetracji powierzchniowych, dokonanych na przestrzeni 6 lat (od 1994 do 2000 roku) przez Pana Andrzeja Pasiękę we wsi Trzebownisko. Kolekcja ta została przekazana do Muzeum Okręgowego w Rzeszowie i posłużyła jako temat pracy licencjackiej, obronionej w Instytucie Archeologii UR przez autora w 2004 roku (M. Wawrzczak 2004). Jest to nieco skrócona i poprawiona jej wersja. Należy przy tym zaznaczyć, iż nie była to jednorazowa akcja tego archeologa-amatora, ponieważ badacz ten penetrował tereny Podkarpacia przez dłuższy czas, doprowadzając do odkryć wielu stanowisk, a materiały z nich pozyskane stały się podstawą artykułów i prac dyplomowych (M. Mazurek 2002; K. Słowik 2002; S. Tokarczyk 2004; P. Mitura, A. Pasięka 2005; J. Ligoda 2006). Nie jest to odosobniony przypadek, gdy wyroby znalezione przez osoby ściśle nie związane z archeologią stają się tematem publikacji (np. A. Dagnan-Ginter, M. Parczewski 1976; M. Florek 1998; M. Florek, J. Libera 2006; G. Kieferling,

E. Trela 2002; J. K. Kozłowski 1966; S. K. Kozłowski 1967a; A. Matoga 2008; P. Mitura 1993a; S. Sałaciński, M. Zalewski 1984; M. Skowroński 1961; 1962; J. Sobieraj, D. Makowiecki 1999; A. Szpunar 1994).

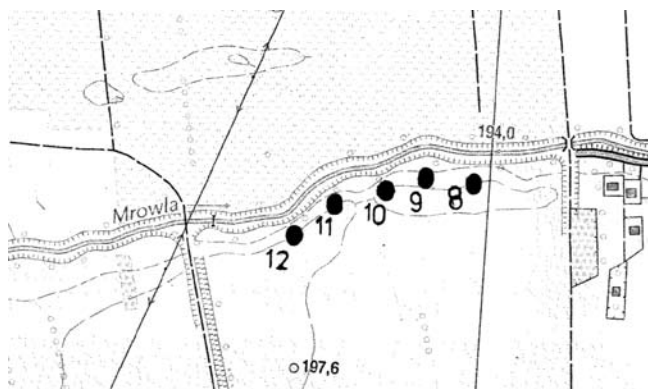
Dodatkowym atutem prezentowanych niżej materiałów jest ich dokładne usytuowanie w terenie. Badania powierzchniowe stanowią istotną część działalności archeologicznej (zob. np. H. Jankuhn 2004, s. 34–35; H. Kowalewska-Marszałek 2000; J. Kruk 1981; 1995; K. Tunia 1997; P. Valde-Nowak 1984), w związku z tym miejsca te zostały zweryfikowane podczas penetracji powierzchniowej dokonanej wiosną 2004 roku wraz z Andrzejem Pasięką (odkrywcą materiałów). Materiały pozyskane w trakcie tejże akcji zostały przekazane do Muzeum Okręgowego w Rzeszowie. Nie zostały one dotychczas opracowane, a jedynie wzmiankowane w literaturze (S. Czopek 2003, s. 141 ryc. 2a, b). W tejże pracy mogą posłużyć one jako tło do bardziej ogólnych wniosków dotyczących analizowanych stanowisk.

LOKALIZACJA STANOWISK W TERENIE

Prezentowane stanowiska znajdują się w ramach Pradoliny Podkarpackiej, która wchodzi w skład Kotliny Sandomierskiej (J. Kondracki 2000, s. 305 ryc. 48). Zlokalizowane zostały podczas badań AZP na obszarze 102–76 w 1979 roku przez Annę Bałowską. Usytuowane są one na prawym brzegu rzeczki Mrowli (ryc. 1). W miejscowości posiadają one numery 8, 9, 10, 11, 12, które na obszarze odpowiadają numerom 22, 23, 24, 25, 26.

W trakcie badań powierzchniowych przeprowadzonych pod koniec lat 70. XX wieku stwierdzono, że:

- stanowisko nr 8 (22) usytuowane jest w terenie eksponowanym, na zboczu terasy nadzalewowej, w ramach wałów i garbów terenowych, na glebie gliniastej o małej kamienistości;
- stanowisko nr 9 (23) znajduje się w terenie eksponowanym, w strefie brzegowej wysoczyzny, na wałach i garbach terenowych, o podłożu gliniastym z niewielką kamienistością;
- stanowisko nr 10 (24) zlokalizowane zostało w terenie eksponowanym na zboczu terasy nadzalewowej, w ra-

Ryc. 1. Lokalizacja stanowisk w terenie

Abb. 1. Lokalisierung der Fundstellen im Gelände

Cała kolekcja zabytków znalezionych przez p. Andrzeja Pasiekę liczy 193 artefakty kamienne i krzemienne, 3 fragmenty ceramiki oraz 3 wyroby wykonane z brązu. Przy opisie podano wymiary w milimetrach, w kolejności: długość x szerokość x grubość.

Trzebowniko, gm. loco, stan. 8 (22)

W trakcie badań powierzchniowych w 1979 roku na stanowisku Trzebowniko 8 (22) znaleziono ceramikę kultury przeworskiej. Podczas penetracji dokonanych przez p. Andrzeja Pasiekę znaleziono:

- 1) fragment rozłupanego, przepalonego rdzenia wiórowego, jednopiętowego; wymiary: 30 x 18 x 9; negatywy odbyć jednokierunkowe w stosunku do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 2) rdzeń fazy zaczątkowej, wykonany z radiolarytu; wymiary: 53 x 23 x 24; negatywy odbić wielokierunkowe; powyżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 2a);
- 3) fragment dwuściennej siekiery z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 52 x 30 x 15; na jednym boku widoczne ślady gładzenia; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: wczesna – starsza epoka brązu (ryc. 2b);
- 4) przekłuwacz z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 22 x 15 x 9; retusz stromy w części piętkowo-sęczkowej na stronie górnej oraz na lewym i prawym boku; poniżej 50% kory i powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: wczesna epoka brązu (ryc. 2c);
- 5) zgrzebło z krzemienia wołyńskiego; wymiary: 30 x 39 x 11; retusz stromy górnej części wierzchołkowej; negatywy strony górnej wielokierunkowe; chronologia: wczesna – starsza epoka brązu (ryc. 2d).
- 6) drapacz ze skróconego wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 33 x 22 x 7; retusz stromy górnej części wierzchołkowej; retusz półstromy strony górnej lewego boku; negatywy strony górnej równoległe do osi wióra; chronologia: neolit (?) (ryc. 2e).
- 7) fragment nieokreślonego narzędzia z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 18 x 22 x 12; retusz strony górnej przy części wierzchołkowej; poniżej 50% kory i powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 2f).
- 8) część piętkowo-sęczkowa retuszowanego wióra ze skały wylewowej; wymiary: 21 x 16 x 9; na stronie dolnej płaski retusz lewego boku; negatywy odbić równoległe do osi; piętka rdzenia naturalna; chronologia: epoka kamienia.
- 9) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 25 x 22 x 5; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu.

mach wałów i garbów terenowych, na których zalega gleba gliniasta z małą kamienistością;

- stanowisko nr 11 (25) odkryte zostało w terenie eksponowanym, na wałach i garbach terenowych znajdujących się na zboczu terasy nadzalewowej, o glebie gliniastej z niewielką kamienistością;
- stanowisko nr 12 (26) usytuowane jest w terenie eksponowanym, na zboczu terasy nadzalewowej, w ramach wałów i garbów terenowych, na których zalega gleba piaszczysta o małej kamienistości.

ŹRÓDŁA

- 10) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 18 x 26 x 5; negatywy strony górnej przeciwstawne i lekko skośne do osi wyrobu; poniżej 50% kory; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu.

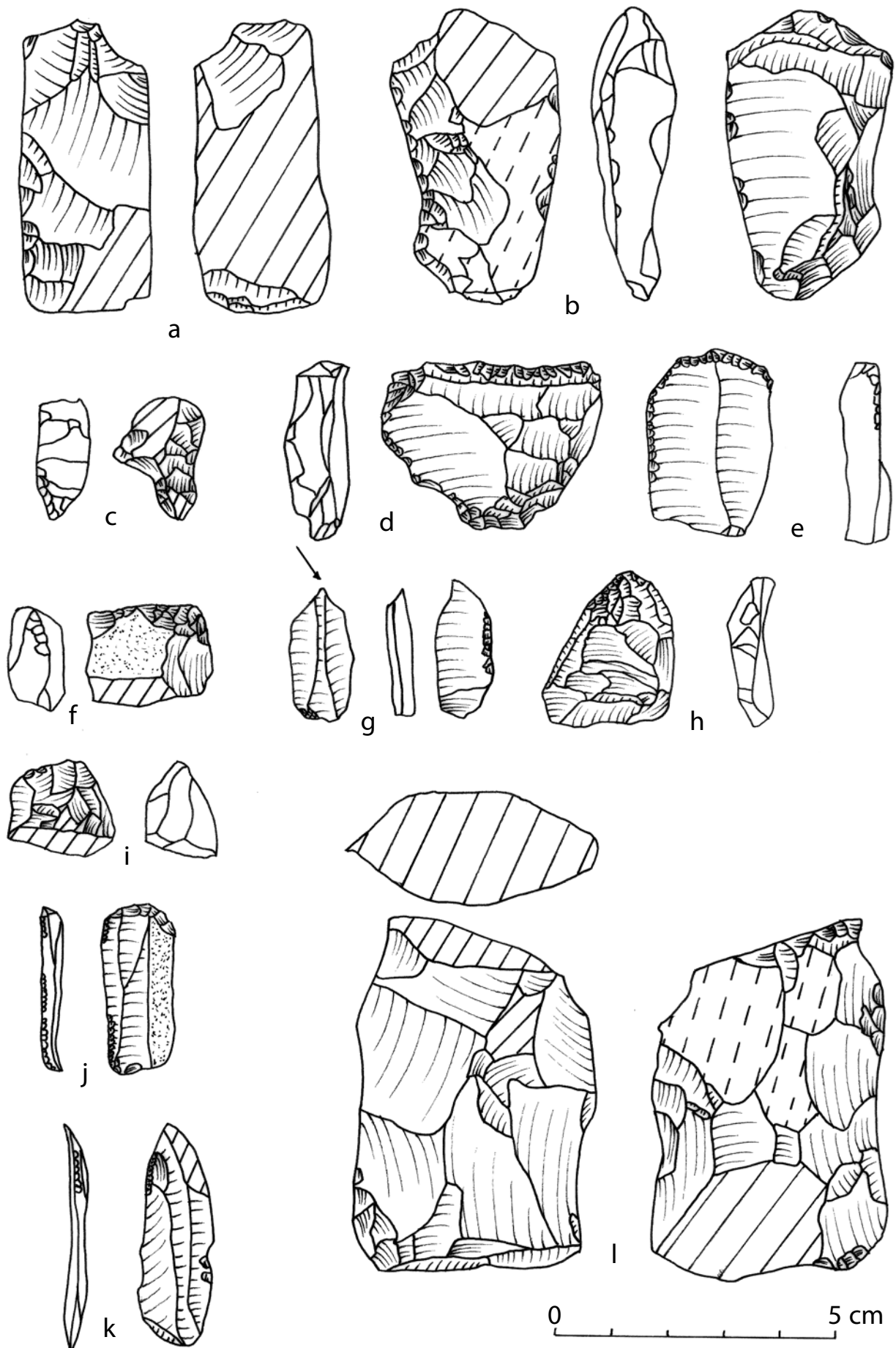
W czasie weryfikacji stanowiska pozyskano z powierzchni drobne fragmenty ceramiki neolitycznej; ułamki ceramiki datowanej na starszą epokę brązu (kultura trzciniecka), fragment ceramiki z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (tarnobrzeska kultura lużycka); ułamki naczyń z okresu wpływów rzymskich (kultura przeworska) oraz fragmenty ceramiki datowanej na wczesne średniowiecze.

Trzebowniko, gm. loco, stan. 9 (23)

Podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych pod koniec lat 70. XX wieku pozyskano fragmenty ceramiki kultury przeworskiej.

W czasie swoich penetracji Andrzej Pasieka zebrał:

- 1) fragment przypuszczalnie jednopiętowego rdzenia z krzemienia kredowego narzutowego; wymiary: 33 x 24 x 14; negatywy odbyć jednokierunkowe; powyżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
- 2) rylec jedynak z wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 23 x 11 x 4; widoczny retusz użytkowy na lewym boku na stronie dolnej; negatywy strony górnej równoległe do osi wióra; chronologia: mezolit (ryc. 2g);
- 3) nieokreślone narzędzie z krzemienia czekoladowego; wymiary: 27 x 22 x 6; drobny retusz lewego boku na stronie górnej; negatywy strony górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia (ryc. 2h);
- 4) narzędzie z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 17 x 19 x 13; płaski retusz łuszczeniowy w partii wierzchołkowej; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 2i);
- 5) masywny wiór z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 44 x 18 x 18; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 6) masywny wiór z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 44 x 21 x 17; negatywy strony górnej prostopadłe do osi wióra; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 7) fragment wióra lub odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 12 x 14 x 6; negatywy strony górnej prostopadłe do osi wyrobu; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 8) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 34 x 18 x 12; piętka krawędziowa; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;

Ryc. 2. Trzebowńsko, stan. 8 (a-f); Trzebowńsko stan. 9 (g-i); Trzebowńsko stan. 10 (j-l). Wybór zabytków
 Abb. 2. Trzebowńsko, Fst. 8 (a-f); Trzebowńsko, Fst. 9 (g-i); Trzebowńsko, Fst. 10 (j-l) – Fundenauswahl

- 9) fragment odłupka z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 16 x 38 x 4; negatywy strony górnej równoległe i prostopadłe do osi artefaktu; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
 - 10) odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 8 x 24 x 4; negatywy strony górnej równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
 - 11) odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 11 x 12 x 4; negatywy strony górnej równoległe i lekko skośne w stosunku do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
 - 12) przepalony odłupka; wymiary: 20 x 14 x 5; negatywy strony górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
 - 13) odłupka z obsydianu; wymiary: 19 x 13 x 6; negatywy strony górnej równoległe i lekko skośne w stosunku do osi wyrobu; chronologia: epoka kamienia;
 - 14) nieokreślony przedmiot (bryłka) z brązu, pokryty zielonkawą patyną; chronologia: epoka brązu – wczesna epoka żelaza (?).
- W trakcie weryfikacji stanowiska znaleziono drobne fragmenty ceramiki datowanej na neolit, fragment ceramiki z wczesnej epoki brązu (kultura mierzanowicka), ułamki naczyń z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (tarnobrzaska kultura łuzicka) oraz z okresu wpływów rzymskich (kultura przeworska).

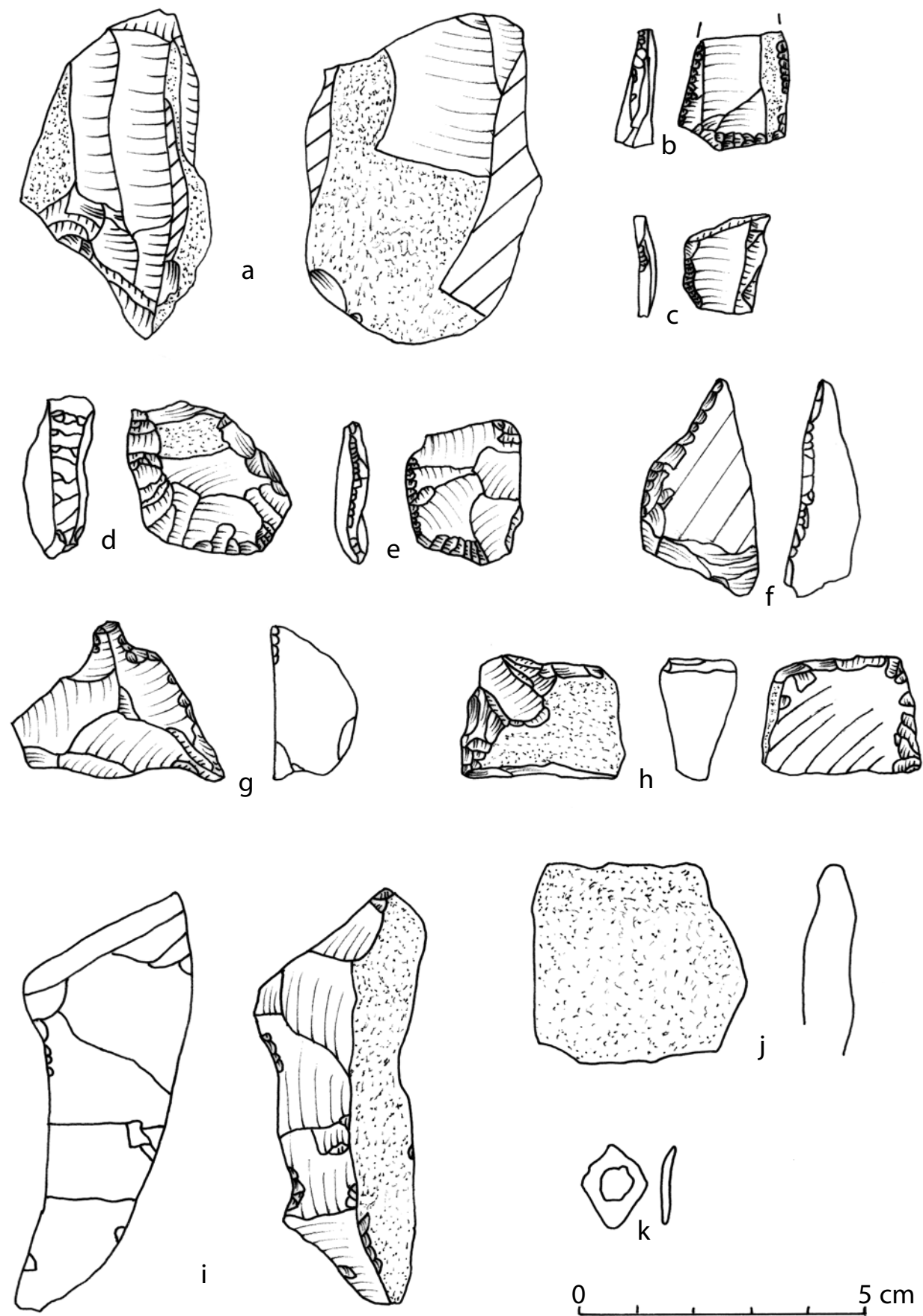
Trzebownik, gm. loco, stan. 10 (24)

W czasie penetracji powierzchniowych w ramach AZP znaleziono fragmenty ceramiki kultury przeworskiej.

W opisywanej kolekcji wyróżnionych zostało 35 wyrobów, pochodzących z tegoż stanowiska, w postaci:

- 1) rdzeń z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 57 x 33 x 41; wiórowy; jednopiętowy; bez zaprawy; negatywy odbić jednokierunkowe; powyżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: neolit (?) (ryc. 3a).
- 2) drapacz z wióra z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 30 x 13 x 4; retusz półstromy na stronie górnej w części wierzchołkowej; drobny retusz lewego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi wióra; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: neolit (?) (ryc. 2j);
- 3) zniszczona siekiera z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 64 x 43 x 21; pierwotnie czworosienna; negatywy odbić wielokierunkowe; ślady gładzenia na jednym boku; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: neolit (ryc. 2l);
- 4) narzędzie wykonane z wióra z krzemienia wołyńskiego; wymiary: 38 x 13 x 3; drobny retusz na stronie górnej części lewego boku; pięćka uformowana; negatywy strony górnej równoległe i przeciwstawne do osi; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 2k);
- 5) fragment wiórowca z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 20 x 19 x 7; retusz na stronie górnej lewego i prawego boku; pięćka uformowana; negatywy strony górnej równoległe do osi; niewielki udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3b);
- 6) fragment retuszowanego wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 15 x 13 x 5; retusz półstromy na stronie dolnej wnęki prawego boku; negatywy strony górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 7) fragment retuszowanego wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 17 x 13 x 3; retusz półstromy strony górnej lewego boku; negatywy strony górnej równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3c);
- 8) zgrzebło z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 26 x 26 x 11; retusz półstromy na stronie górnej lewego boku; negatywy strony górnej wielokierunkowe; niewielki udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3d);
- 9) łuszczeń z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 27 x 11 x 8; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;

- 10) retuszowany odłupka z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 25 x 20 x 5; płaski retusz lewego boku i części piętkowo-sęczkowej na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3e);
- 11) retuszowany odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 35 x 20 x 11; retusz lewego boku na stronie górnej i dolnej; powyżej 50% powierzchni nieprzemysłowej na stronie górnej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3f).
- 12) fragment narzędzia z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 24 x 19 x 5; retusz w partii wierzchołkowej na stronie górnej i dolnej; częściowy retusz prawego i lewego boku na stronie górnej i dolnej; negatywy strony górnej prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
- 13) masywny przekłuwacz z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 28 x 34 x 14; retusz stromy, zbieżny prawego i lewego boku w kierunku wierzchołka na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: neolit – epoka brązu (ryc. 3g);
- 14) retuszowany odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 22 x 29 x 14; płaski retusz na stronie dolnej prawego boku; negatywy strony górnej wielokierunkowe; powyżej 50% powierzchni korowej na stronie górnej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 3h);
- 15) retuszowany odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 23 x 21 x 11; retusz półstromy prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 16) półwytwór narzędzia z odłupka z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 23 x 32 x 13; półstromy retusz na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 17) zatępiec jednoseryjny z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 74 x 27 x 29; negatywy strony górnej prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: neolit;
- 18) wiór z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 20 x 9 x 6; negatywy strony górnej równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 3i).
- 19) przepalony fragment piętkowo-sęczkowy wióra; wymiary: 7 x 12 x 4; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 20) odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 20 x 18 x 8; negatywy strony górnej przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 21) odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 13 x 19 x 6; negatywy strony górnej równoległe i przeciwstawne do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
- 22) odłupka z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 8 x 13 x 6; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
- 23) odłupka z krzemienia czekoladowego; wymiary: 33 x 37 x 14; negatywy na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 24) odłupka z krzemienia wołyńskiego; wymiary: 18 x 42 x 17; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 25) masywny odłupka z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 73 x 42 x 22; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 26) odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 22 x 61 x 7; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;

Ryc. 3. Trzebowniko, stan. 10. Wybór zabytków
 Abb. 3. Trzebowniko, Fst. 10. Fundenauswahl

- 27) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 7 x 5; negatywy na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 28) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 7 x 18 x 7; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 29) fragment odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 19 x 15 x 4; negatywy strony górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 30) fragment odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 24 x 24 x 9; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 31) łuska z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 5 x 4; negatywy na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 32) łuska z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 12 x 8 x 3; negatywy strony górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 33) przepalona łuska krzemienia; wymiary: 11 x 6 x 4; negatywy na stronie górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 34) fragment wylewu naczynia tarnobrzeskiej kultury łużyckiej; lekko pochylony do wewnątrz; powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna barwy jasnobrażowej; domieszka drobnoziarnista; średnica naczynia trudna do ustalenia; chronologia: epoka brązu – wczesna epoka żelaza (ryc. 3j).
- 35) przedmiot z brązu kształtu romboidalnego, pokryty zielonką patyną, z otworem w kształcie okręgu o średnicy otworu 5 mm (ryc. 3k).

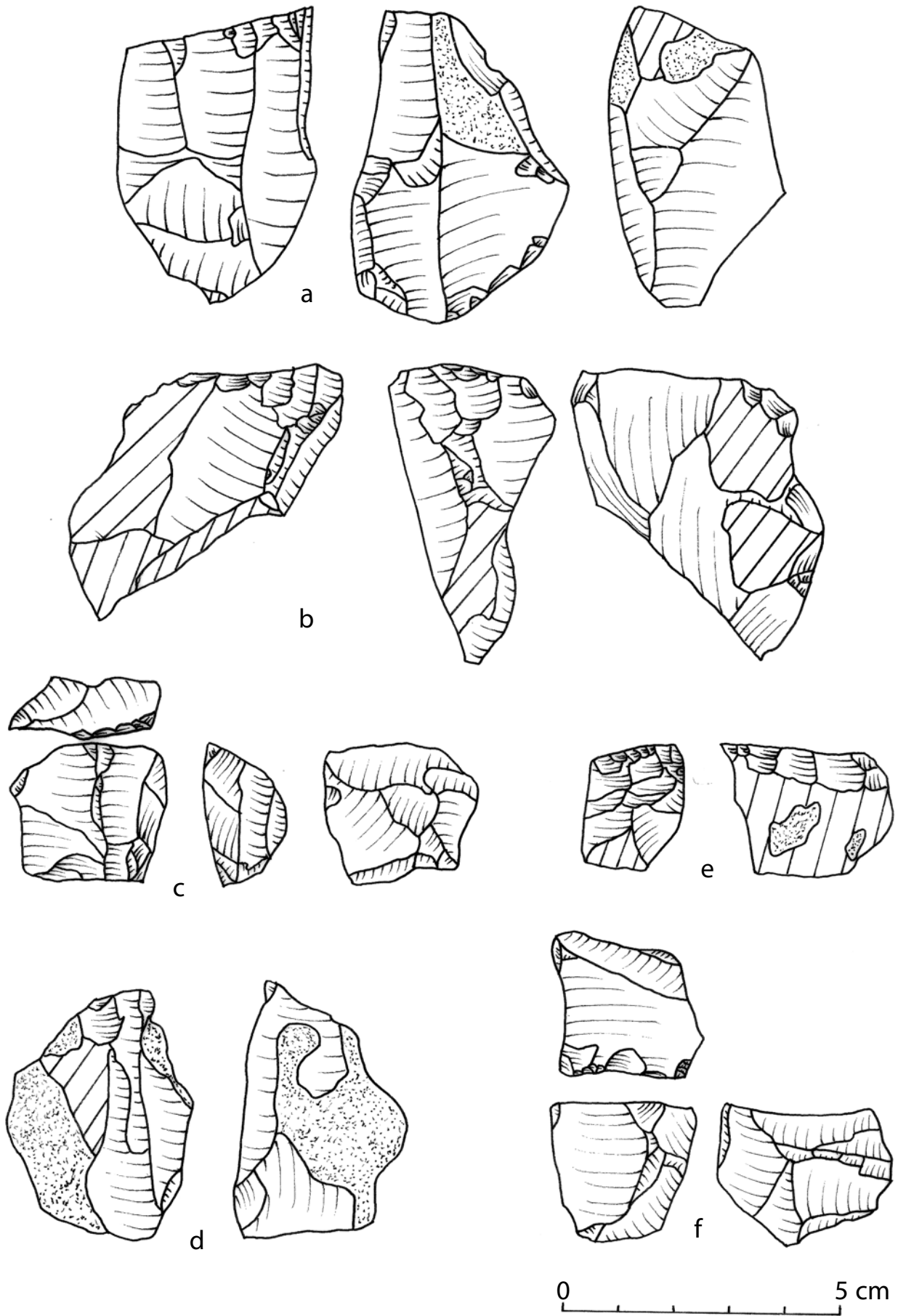
W trakcie powierzchniowych badań weryfikacyjnych znaleziono niewielkie ułamki ceramiki neolitycznej, fragmenty ceramiki z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (tarnobrzeska kultura łużycka) oraz z okresu wpływów rzymskich (kultura przeworska).

Trzebownik, gm. loco, stan. 11 (25)

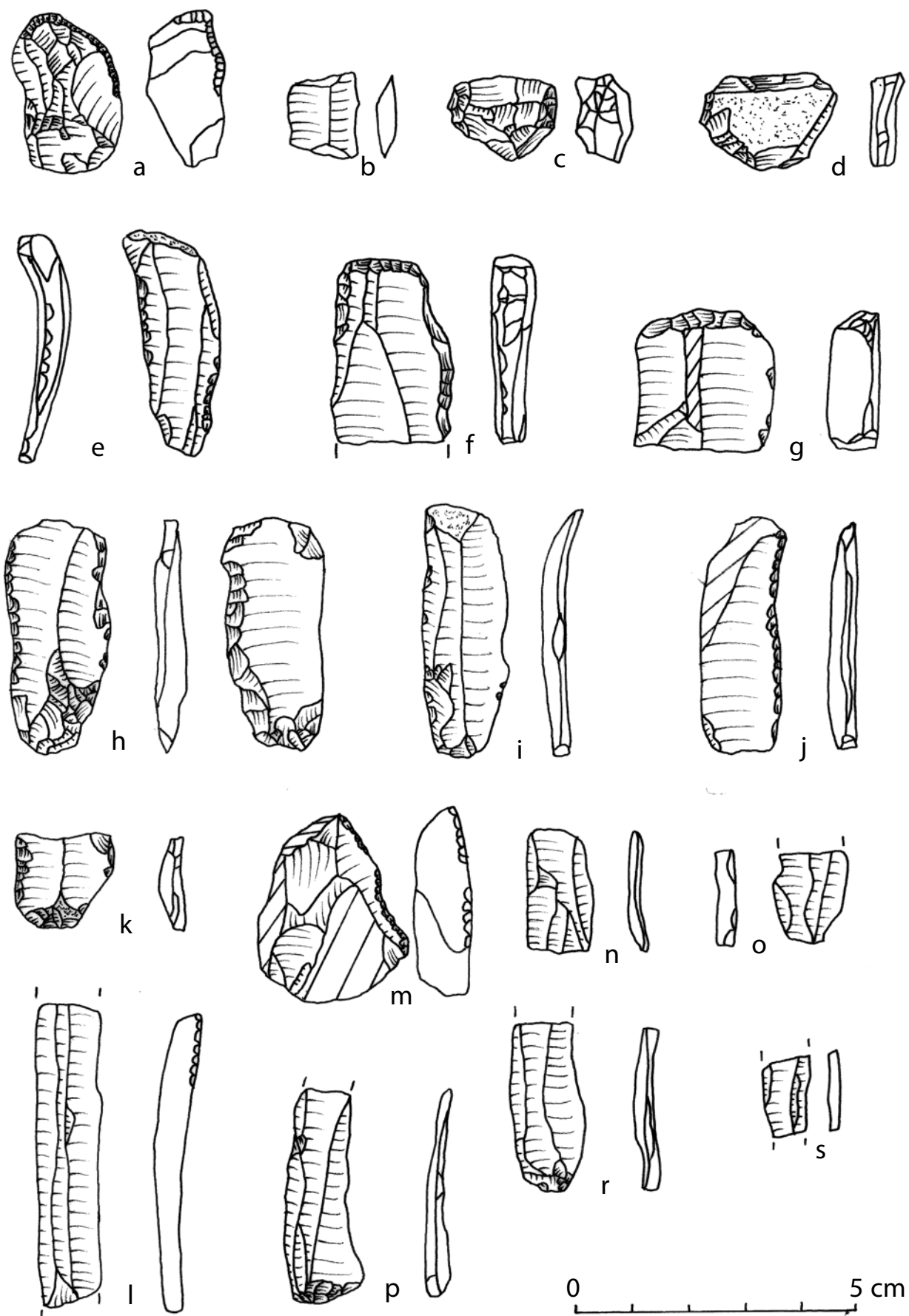
Podczas badań powierzchniowych w ramach AZP na stanowisku zebrano fragment ceramiki kultury łużyckiej (prawdopodobnie tarnobrzeskiej kultury łużyckiej) oraz ułamki naczyń kultury przeworskiej.

Penetracja powierzchniowa Andrzeja Pasieki dostarczyła:

- 1) rdzeń wiórowy z krzemienia świeciechowskiego; wymiary: 56 x 38 x 30; dwupiętowy; jedna pięta zaprawiona, druga naturalna; niewielki udział powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: paleolit schyłkowy (ryc. 4a);
- 2) fragment rdzenia z radiolarytu; wymiary: 54 x 40 x 29; jednopiętowy wiórowy; mocno wyeksploatowany; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: paleolit schyłkowy (ryc. 4b);
- 3) rdzeń mikrolityczny z krzemienia jurajskiego pasmowanego (innego niż z Krzemionek Opatowskich); wymiary: 25 x 28 x 14; dwupiętowy wiórowo-odłupkowy ze zmianą orientacji; chronologia: mezolit (ryc. 4c);
- 4) rdzeń zaczątkowy z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 46 x 33 x 30; jednopiętowy wiórowy; pięta bez zaprawy; powyżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: mezolit (?) (ryc. 4d);
- 5) fragment rdzenia z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 23 x 28 x 17; jednopiętowy wiórowy; powyżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: mezolit (?) (ryc. 4e);
- 6) mocno wyeksploatowany rdzeń z krzemienia wołyńskiego; wymiary: 25 x 32 x 25; wieloodłupniowy wiórowy; w ostatniej fazie użytkowany jako odłupkowy; chronologia: mezolit (ryc. 4f);
- 7) silnie przepalony fragment rdzenia; wymiary: 24 x 19 x 12; przypuszczalnie jednopiętowy wiórowy; chronologia: epoka kamienia;
- 8) drapacz z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 28 x 17 x 13; retusz stromy prawego boku i partii wierzchołkowej na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: paleolit schyłkowy (?) (ryc. 5a);
- 9) trapez z krzemienia świeciechowskiego; wymiary: 15 x 12 x 3; negatywy na stronie górnej równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: mezolit (ryc. 5b);
- 10) skrobacz wieloraki z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 15 x 19 x 10; retusz boków na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: mezolit (ryc. 5c);
- 11) skrobacz z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 17 x 23 x 5; drobny retusz w części przypiętkowej na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; powyżej 50% powierzchni korowej na stronie górnej; chronologia: mezolit (ryc. 5d);
- 12) skrobacz z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 15 x 9 x 5; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: mezolit;
- 13) skrobacz z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 20 x 20 x 10; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: mezolit;
- 14) retuszowany wiór z krzemienia czekoladowego; wymiary: 38 x 14 x 7; retusz półstromy prawego i lewego boku oraz części wierzchołkowej na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; nikły udział powierzchni korowej; chronologia: mezolit – neolit (ryc. 5e).
- 15) przepalony fragment wiórowca; wymiary: 33 x 21 x 8; stromy retusz prawego i lewego boku oraz części wierzchołkowej na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: neolit (ryc. 5f);
- 16) złamany drapacz wiórowy z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 25 x 24 x 9; drapisko półokrągłe w części wierzchołkowej uformowane retuszem stromym; na lewym i prawym boku ślady retuszu użytkowego; negatywy odbić równoległe do osi; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: neolit (ryc. 5g);
- 17) retuszowany wiór z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 42 x 18 x 5; retusz lewego boku na stronie górnej i prawego boku na stronie dolnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5h);
- 18) retuszowany wiór z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 46 x 15 x 5; retusz części wierzchołkowej na stronie dolnej; pięta punktowa; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 19) retuszowany wiór z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 45 x 15 x 4; retusz lewego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; niewielki udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5i).
- 20) fragment retuszowanego wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 29 x 16 x 6; retusz lewego boku na stronie dolnej; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 21) fragment retuszowanego wióra z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 42 x 14 x 5; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5j).
- 22) fragment piętkowo-sęczkowy retuszowanego wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 16 x 17 x 4; retusz lewego boku na stronie górnej i retusz prawego boku na stronie dolnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5k).
- 23) fragment piętkowo-sęczkowy retuszowanego wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 23 x 16 x 5; retusz lewego boku na

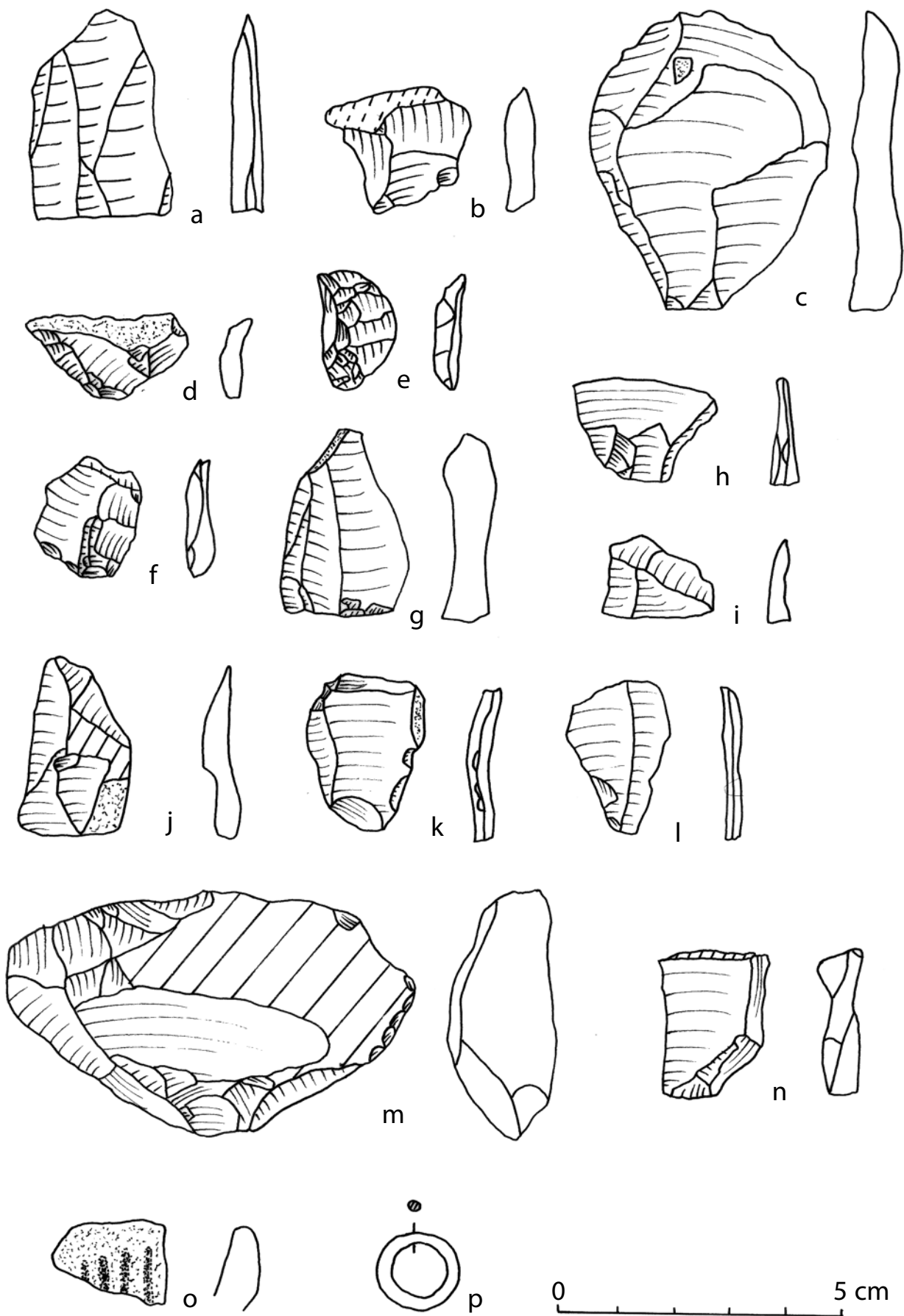

Ryc. 4. Trzebowńsko, stan. 11. Wybór zabytków
 Abb. 4. Trzebowńsko, Fst. 11. Fundenauswahl

Ryc. 5. Trzebowniko, stan. 11. Wybór zabytków
 Abb. 5. Trzebowniko, Fst. 11. Fundenauswahl

- stronie górnej; retusz użytkowy prawego boku na stronie dolnej; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 24) fragment retuszowanego wióra z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 48 x 21 x 7; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 25) fragment środkowy wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 55 x 11 x 6; drobny retusz użytkowy na prawym i lewym boku; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5l);
 - 26) retuszowany odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 20 x 21 x 8; retusz prawego boku na stronie dolnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 27) retuszowany odłupek z radiolarytu; wymiary: 33 x 26 x 10; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5 m);
 - 28) wiór pierwszej serii z krzemienia czekoladowego; wymiary 68 x 19 x 7; pięćka korowa; negatywy na stronie górnej prostopadłe do osi; powyżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 29) wiór z krzemienia czekoladowego; wymiary: 25 x 10 x 7; negatywy odbić na stronie górnej równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 30) wióro-odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 22 x 11 x 3; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5n).
 - 31) wiór z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 40 x 18 x 12; negatywy strony górnej równoległe i prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 32) przepalony fragment piętkowo-sęczkowy wióra; wymiary: 16 x 12 x 4; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5o);
 - 33) fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 38 x 13 x 4; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5p);
 - 34) fragment środkowy wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 21 x 10 x 4; negatywy odbić przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 35) przepalony fragment wierzchołkowy wióra; wymiary: 25 x 14 x 5; negatywy odbić na stronie górnej przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 36) fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 30 x 13 x 4; negatywy na stronie górnej równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 5r);
 - 37) fragment środkowy mikrolitycznego wióra z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 14 x 8 x 2; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: mezolit (?) (ryc. 5s);
 - 38) fragment piętkowo-sęczkowy wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 12 x 11 x 3; pięćka płaska przemysłowa; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 39) fragment piętkowo-sęczkowy wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 19 x 13 x 4; pięćka przemysłowa; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 40) fragment piętkowo-sęczkowy wióra pierwszej serii z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 22 x 16 x 5; pięćka płaszczyznowa; negatywy odbić równoległe do osi; powyżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 41) fragment piętkowo-sęczkowy wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 18 x 15 x 3; negatywy odbić przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 42) lekko przepalony fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 40 x 23 x 9; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 43) fragment wierzchołkowy i środkowy wióra z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 37 x 25 x 5; negatywy odbić przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6a);
 - 44) fragment piętkowo-sęczkowy wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 24 x 16 x 6; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
 - 45) odłupek z siekiery z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 21 x 26 x 5; widoczne ślady gładzenia; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: neolit – epoka brązu (ryc. 6b);
 - 46) nieokreślony fragment wióra lub odłupka z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 25 x 11 x 7; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 47) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 12 x 32 x 5; negatywy odbić prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 48) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 54 x 42 x 8; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6c);
 - 49) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 15 x 29 x 4; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6d);
 - 50) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 16 x 16 x 6; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia;
 - 51) odłupek odnawiający krawędź pięty rdzenia z krzemienia czekoladowego; wymiary: 21 x 13 x 4; negatywy odbić prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6e);
 - 52) odłupek z naprawy pięty rdzenia wiórowego z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 21 x 18 x 5; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6f);
 - 53) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 33 x 22 x 9; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; nikły udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6g);
 - 54) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 18 x 26 x 5; pięćka przemysłowa; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6h);
 - 55) fragment odłupka z krzemienia czekoladowego; wymiary: 15 x 20 x 4; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6i);
 - 56) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 32 x 18 x 5; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6j);
 - 57) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 27 x 21 x 4; negatywy na stronie górnej równoległe i przeciwstawne do osi; nikły udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6k);
 - 58) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 27 x 18 x 3; pięćka naturalna; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 6l).
 - 59) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 21 x 13 x 5; negatywy strony górnej równoległe i przeciwstawne do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
 - 60) fragment odłupka z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 21 x 17 x 5; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 61) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 14 x 8 x 5; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
 - 62) fragment odłupka z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 23 x 15 x 6; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia;

Ryc. 6. Trzebowńsko, stan. 11. Wybór zabytków
 Abb. 6. Trzebowńsko, Fst. 11. Fundenauswahl

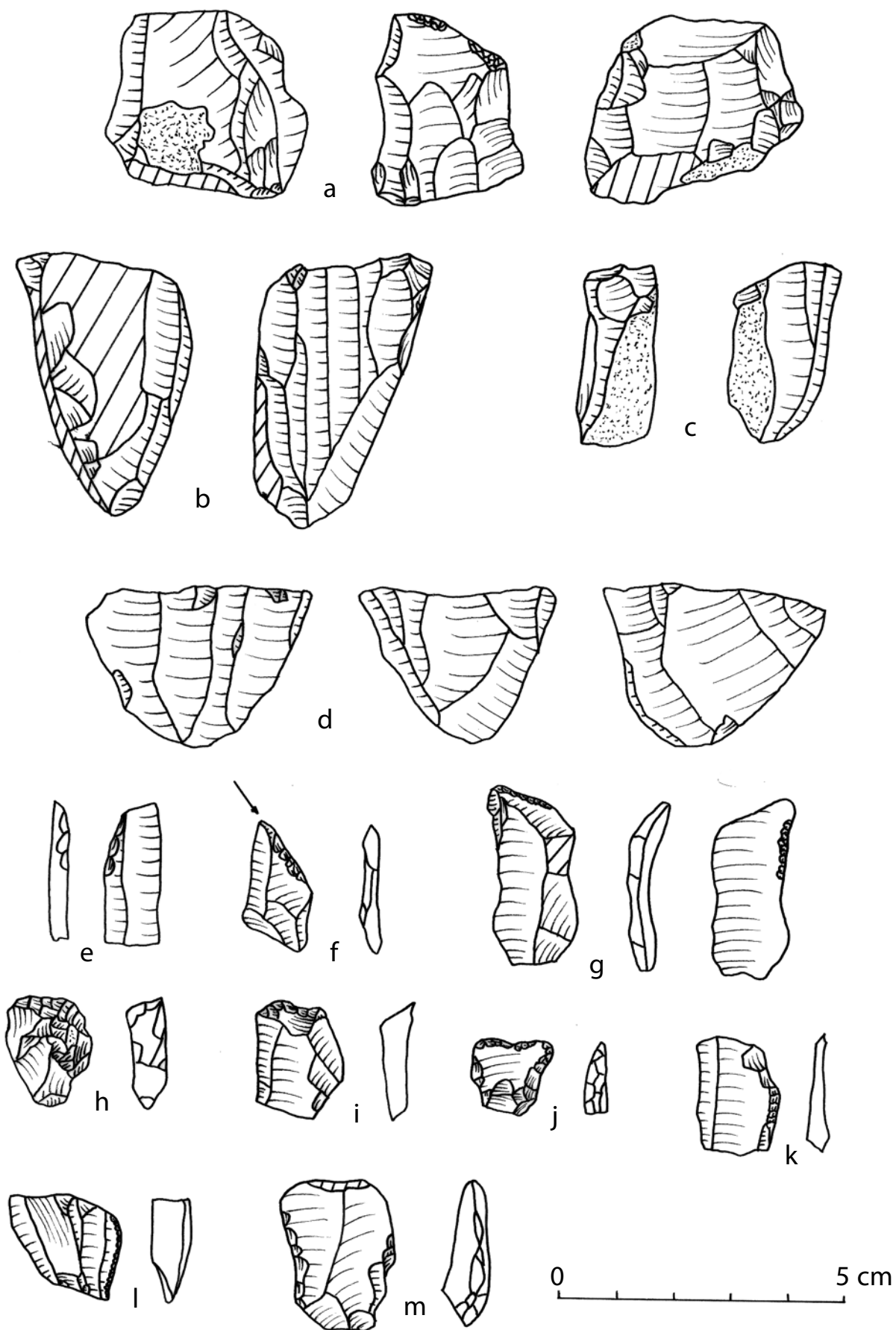
- 63) fragment odłupka z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 17 x 15 x 9; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia;
- 64) przepalony odłupek; wymiary: 28 x 18 x 8; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 65) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 9 x 16 x 5; blisko 100% powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 66) odłupek o proporcjach prawie wiórowych z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 4 x 21 x 12; pięćka naturalna; strona górna w 100% pokryta korą i powierzchnią nieprzemysłową; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 67) odłupek z krzemienia wołyńskiego; wymiary: 24 x 18 x 8; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 68) przepalony fragment odłupka; wymiary: 16 x 21 x 6; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 69) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 35 x 25 x 8; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 70) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 23 x 21 x 8; pięćka przemysłowa płaszczyznowa; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 71) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 27 x 36 x 9; powierzchnia górna w 100% pokryta korą; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 72) masywny odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 44 x 72 x 19; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 6 m);
- 73) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 32 x 21 x 8; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 74) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 27 x 19 x 7; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 6n).
- 75) mocno przepalony fragment odłupka; wymiary: 14 x 16 x 7; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 76) fragment łuszczenia z krzemienia czekoladowego; wymiary: 13 x 14 x 6; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 77) łuska z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 11 x 8 x 3; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 78) łuska z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 9 x 7 x 3; negatywy odbić przeciwstawne do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 79) łuska z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 12 x 8 x 2; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 80) łuska z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 9 x 7 x 2; negatywy odbić na stronie górnej prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 81) okruch przemysłowy z krzemienia narzutowego kredowego; ślady prób rdzeniowania; negatywy odbić wielokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
- 82) przepalony okruch przemysłowy; negatywy odbić wielokierunkowe; powyżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 83) przepalony okruch przemysłowy; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 84) okruch przemysłowy z krzemienia świciechowskiego; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 85) przepalony okruch przemysłowy; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 86) niewielki fragment wylewu naczynia o krawędzi zaokrąglonej; powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna barwy szarej; domieszka drobnoziarnista; ornament pionowych żłobków; średnica wylewu trudna do ustalenia; chronologia: neolit (ryc. 6o).
- 87) kółeczko z brązu pokryte zielonkawą patyną; średnica otworu 10 mm; chronologia: epoka brązu – wczesna epoka żelaza (ryc. 6p).
- W trakcie powierzchniowej weryfikacji stanowiska pozyskano wiór z krzemienia świciechowskiego oraz rdzeń wiórowy (mezolit), fragmenty ceramiki odnoszące się do epoki brązu – wczesnej epoki żelaza (tarnobrzeskiej kultury łużyckiej) oraz ułamki naczyń z okresu wpływów rzymskich (kultura przeworska).

Trzebownisko, gm. loco, stan. 12 (26)

Badania powierzchniowe przeprowadzone na stanowisku w 1979 roku dostarczyły fragmentów ceramiki kultury przeworskiej.

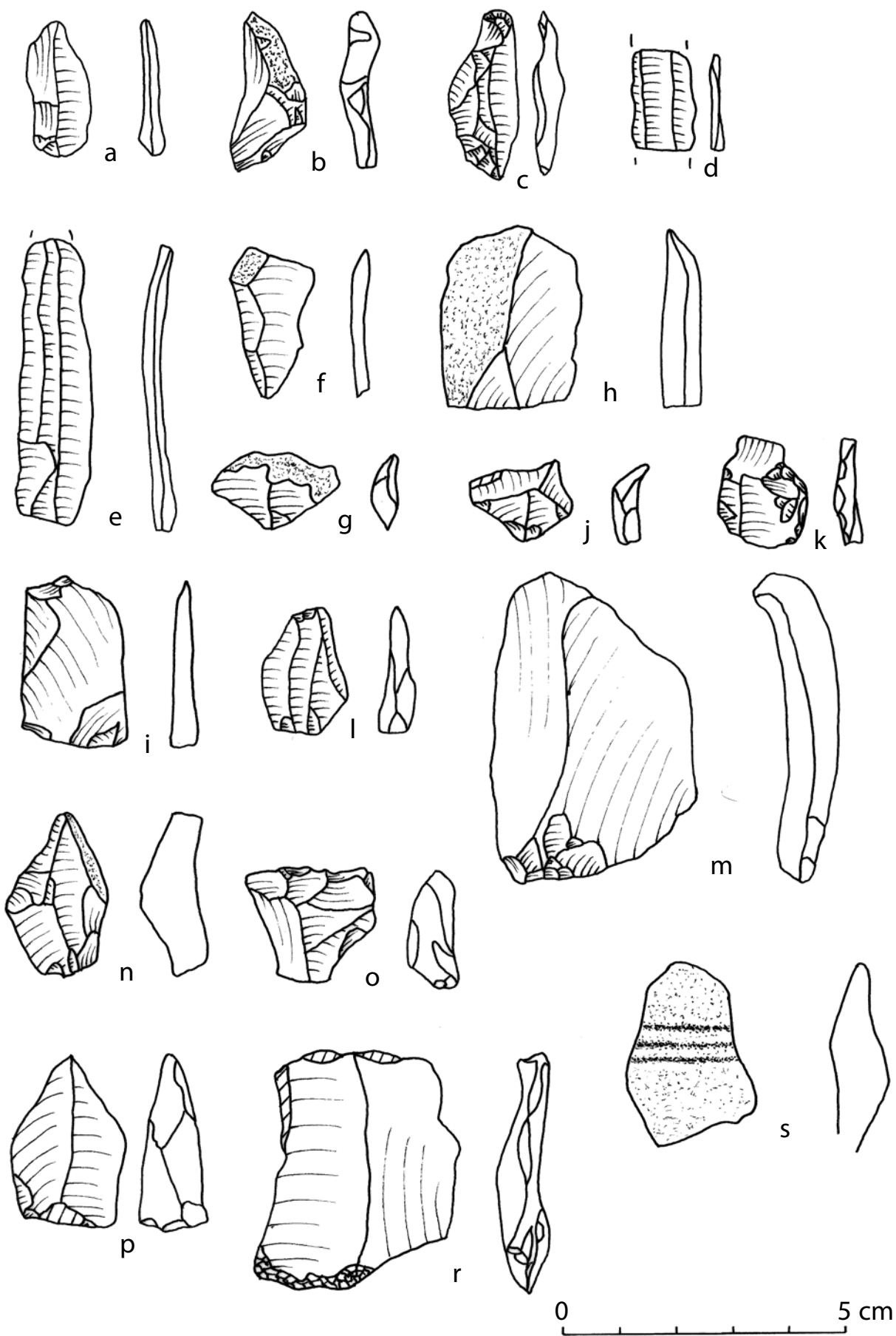
Podczas poszukiwań prowadzonych przez kolekcjonera znaleziono:

- 1) rdzeń z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 32 x 36 x 26; wiórowo-odłupkowy, negatywy odbić wielokierunkowe; niewielki udział powierzchni korowej i nieprzemysłowej; chronologia: mezolit (ryc. 7a);
- 2) rdzeń z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 47 x 27 x 27; podstożkowy, wiórowy, jednopiętowy; pięta rdzenia zaprawiona; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: mezolit (ryc. 7b);
- 3) rdzeń szczątkowy z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 31 x 16 x 13; wiórowy, jednopiętowy; negatywy odbić jednokierunkowe; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: mezolit (?) (ryc. 7c);
- 4) przepalony rdzeń szczątkowy; wymiary: 25 x 15 x 15; dwupiętowy; negatywy odbić przeciwstawne; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
- 5) rdzeń szczątkowy z obsydianu; wymiary: 28 x 38 x 39; stożkowy, wiórowy, jednopiętowy; negatywy odbić jednokierunkowe; chronologia: neolit (ryc. 7d);
- 6) półtyłczak z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 25 x 10 x 4; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić przeciwstawne do osi; chronologia: mezolit (ryc. 7e);
- 7) zbrojnik janisławicki z krzemienia czekoladowego; wymiary: 20 x 11 x 3; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: mezolit (ryc. 7f);
- 8) wiertnik z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 30 x 15 x 5; retusz prawego boku przy części wierzchołkowej na stronie górnej i lewego na stronie dolnej; negatywy odbić równoległe i skośne do osi; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: mezolit (?) (ryc. 7g);
- 9) drapacz z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 19 x 15 x 6; drapisko uformowane retuszem na stronie górnej w części wierzchołkowej; negatywy odbić wielokierunkowe; nikły udział powierzchni korowej; chronologia: mezolit (ryc. 7h);
- 10) drapacz z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 20 x 15 x 5; drapisko uformowane retuszem w partii wierzchołkowej na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: mezolit (ryc. 7i);
- 11) skrobacz wieloraki z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 14 x 4; retusz części wierzchołkowej oraz lewego i prawego boku na stronie górnej; chronologia: mezolit (ryc. 7j);
- 12) fragment piętkowo-ścżkowy retuszowanego wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 20 x 14 x 3; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 7k);

Ryc. 7. Trzebowńsko, stan. 12. Wybór zabytków
 Abb. 7. Trzebowńsko, Fst. 12. Fundenauswahl

- 13) retuszowany odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 16 x 19 x 7; retusz prawego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 7l);
- 14) retuszowany odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 26 x 19 x 8; retusz lewego boku na stronie górnej; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; nikły udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 7 m);
- 15) retuszowany fragment odłupka z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 37 x 55 x 12; fragment retuszu w części wierzchołkowej na stronie górnej; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia;
- 16) wiórek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 24 x 11 x 4; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: mezolit (?) (ryc. 8a);
- 17) wiór z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 38 x 11 x 6; negatywy odbić równoległe do osi; powyżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia;
- 18) wiór z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 28 x 12 x 5; negatywy odbić wielokierunkowe w stosunku do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8b);
- 19) wiór z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 30 x 12 x 5; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe w stosunku do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8c);
- 20) wiór z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 21 x 5 x 5; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 21) wiór z krzemienia czekoladowego; wymiary: 34 x 13 x 4; negatywy odbić na stronie górnej równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 22) wiór z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 28 x 9 x 5; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 23) przepalony wiór; wymiary: 24 x 7 x 5; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia;
- 24) fragment środkowy wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 18 x 11 x 2; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8d).
- 25) fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 23 x 11 x 4; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia.
- 26) fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 51 x 12 x 4; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8e);
- 27) fragment piętkowo-sęczkowy i środkowy wióra z krzemienia czekoladowego; wymiary: 26 x 15 x 3; negatywy odbić równoległe do osi; niewielki udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8f);
- 28) fragment środkowy i wierzchołkowy wióra z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 29 x 16 x 3; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 29) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 13 x 22 x 4; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8g);
- 30) odłupek z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 32 x 25 x 7; negatywy odbić prostopadłe do osi; blisko 50% powierzchni korowej na stronie górnej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8h);
- 31) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 30 x 18 x 5; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8i);
- 32) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 18 x 5; negatywy odbić na stronie górnej wielokierunkowe; nikły udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8j);
- 33) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 19 x 16 x 4; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8k);
- 34) przepalony odłupek; wymiary: 16 x 12 x 4; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 35) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 8 x 4; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 36) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 8 x 13 x 6; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 37) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 22 x 15 x 6; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia (ryc. 8l).
- 38) odłupek z krzemienia czekoladowego; wymiary: 26 x 16 x 6; negatywy odbić równoległe i przeciwstawne do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 39) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 28 x 19 x 6; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia;
- 40) odłupek z krzemienia kredowego nieokreślonego; wymiary: 13 x 9 x 4; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia;
- 41) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 55 x 36 x 10; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 8 m);
- 42) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 29 x 17 x 10; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; niewielki udział powierzchni korowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 8n);
- 43) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 19 x 23 x 6; negatywy odbić prostopadłe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 44) odłupek z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 14 x 15 x 8; negatywy odbić równoległe do osi; poniżej 50% powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 45) odłupek z krzemienia gościeradowskiego; wymiary: 20 x 23 x 9; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 8o);
- 46) odłupek z krzemienia narzutowego kredowego; wymiary: 40 x 23 x 7; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 47) odłupek ze skały kwarcytowej; wymiary: 30 x 20 x 12; negatywy odbić równoległe do osi; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu (ryc. 8p);
- 48) odłupek z margla; wymiary: 43 x 32 x 8; negatywy odbić równoległe i prostopadłe do osi; niewielki udział powierzchni nieprzemysłowej; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu. (ryc. 8r);
- 49) przepalony odłupek; wymiary: 17 x 18 x 7; negatywy odbić wielokierunkowe; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 50) przepalona łuska; wymiary: 15 x 7 x 2; negatywy odbić równoległe do osi; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 51) tłuk z krzemienia świciechowskiego; wymiary: 35 x 30 x 30; okaz w całości pokryty korą i powierzchnią nieprzemysłową; miejscami widoczne wymiażdżenia; chronologia: epoka kamienia – epoka brązu;
- 52) naturalny okruch z krzemienia czekoladowego;
- 53) naturalny okruch z krzemienia kredowego nieokreślonego;
- 54) naturalny okruch z krzemienia gościeradowskiego;
- 55) naturalny okruch z krzemienia narzutowego kredowego;

Ryc. 8. Trzebowniko, stan. 12. Wybór zabytków
 Abb. 8. Trzebowniko, Fst. 12. (26) Fundenauswahl

56) fragment górnej części wylęwu naczyń; brzeg o ściętej krawędzi; powierzchnia zewnętrzna barwy szarej, wewnętrzna barwy jasnopomarańczowej; domieszka drobnoziarnista; ornament poziomych linii rytu; średnica wylęwu trudna do ustalenia; chronologia: neolit (ryc. 8s).

W trykacie weryfikacji stanowiska znaleziono fragmenty ceramiki datowane ogólnie na epokę brązu – wczesną epokę żelaza (tar-nobrzezka kultura lużycka) oraz ułamki naczyń z okresu wpływów rzymskich (kultura przeworska).

ANALIZA. PRÓBA PRZYPORZĄDKOWANIA CHRONOLOGICZNO-KULTUROWEGO

Prezentowany zbiór zabytków obejmuje blisko 200 wyrobów krzemienianych i kamiennych, 3 fragmenty ceramiki oraz 3 artefakty wykonane z brązu. Jest to inwentarz niejednorodny, w ramach którego można wyróżnić kilka przedziałów chronologicznych oraz jednostek kulturowych. Niestety, w większości przypadków niemożliwe było ustalenie chronologii bardziej szczegółowo niż epoka kamienia, bądź ogólnie – epoka kamienia – epoka brązu.

Do schyłkowego paleolitu należy przyporządkować rdzeń wiórowy, dupiętowy z krzemienia świciechowskiego (ryc. 4a), a także najprawdopodobniej fragment rdzenia z radiolarytu (ryc. 4b) oraz drapacz z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 5a). Wyróżniony rdzeń dwupiętowy do produkcji wiórów posiada analogie w inwentarzach należących ogólnie do cyklu mazowszańskie (por. np. B. Ginter 1974, s. 93 tabl. VIII: 1–5; B. Roczkalski, P. Włodarczyk 2002a, s. 68, tabl. 10). Tego typu rdzenie są najczęściej spotykaną formą w inwentarzach kultury świderskiej (np. S. Czopek 1999, s. 35; B. Ginter 1974, s. 14; J. Libera 2005, s. 162; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1975, s. 261). Podobnie rdzeń jednopiętowy wykonany z radiolarytu należy zaliczyć do, ogólnie rzecz ujmując, tego cyklu (zob. B. Roczkalski, P. Włodarczyk 2002a, s. 80, tabl. 22; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 47 ryc. 7: 1). Trzeba przy tym zaznaczyć, iż technika rdzenia jednopiętowego niejednokrotnie przeważa na stanowiskach mazowszańskich (np. Cz. Bańdo, A. Dagnan-Ginter, S. Holen, J. K. Kozłowski, A. Montet-White, M. Pawlikowski, K. Sobczyk 1992, s. 15; K. Cyrek 1986, s. 62; M. Pawłowska 2000 za: B. Roczkalski, P. Włodarczyk 2002a, s. 51). Wyrób został wykonany z radiolarytu, który to surowiec mógł być sprowadzony z terenu Polski południowej (Pienin i Podhala), bądź z obszaru Słowacji (zob. J. K. Kozłowski, A. Manecki, J. Rydlewski, P. Valde-Nowak, J. Wrzak 1981; J. Rydlewski 1989). Jest to surowiec, który znajdowany jest w inwentarzach schyłkowopaleolitycznych Kotliny Sandomierskiej (np. M. Połtowicz 2004, s. 133), a przy tym znane są stanowiska karpackie kultury świderskiej (zob. J. Bárta 1980; S. Czopek 1999, s. 35; J. Rydlewski 1990; J. Rydlewski, P. Valde-Nowak 1979, s. 22). Zabytki o charakterze paleolitycznym uzupełnia drapacz, którego forma jest paralelna z podobnymi wyrobami zlokalizowanymi w inwentarzach cyklu mazowszańskie (por. B. Roczkalski, P. Włodarczyk 2002a, s. 90, tabl. 32; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 55 ryc. 13: 6; A. Talar 1968 za: J. Libera 2005, s. 172 ryc. 9: b). Najprawdopodobniej również część wiórów i odłupków może być łączona z tym okresem, jednakże wyroby tego typu można łączyć również z późniejszymi okresami.

Datowanie przedstawionych materiałów schyłkowopaleolitycznych nastręcza duże trudności ze względu na niewielką liczebność zbioru. Najbardziej prawdopodobne jest włączenie ich w ramy kultury świderskiej tzn. Dryas III – Preboreal (S. Czopek 1999, s. 36; J. Libera 1995, s. 36; 2002, s. 223; 2005, s. 178),

czyli początek IX – VIII tysiąclecie p.n.e. (J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1975, s. 262). W świetle pozyskiwanych materiałów egzystencja grup świderskich na obszarze Kotliny Sandomierskiej w okresie preborealnym jest bardzo prawdopodobna (np. S. Czopek 1999, s. 36; J. Libera 1995, s. 40; A. Talar 1968, s. 20). Wydaje się to tym bardziej możliwe ze względu na wyróżnianą w tym okresie chłodną oscylację (najmłodszy Dryas), trwającą kilkaset lat (zob. np. K. E. Behre 1978 za: K. Mamakowa, M. Latałowa 2003, s. 284).

Kolejnym wyróżnionym etapem chronologicznym w analizowanych materiałach jest mezolit. Do tego okresu należy odnieść rdzenie z krzemienia jurajskiego pasmowanego, wołyńskiego, kredowego nieokreślonego i świciechowskiego (ryc. 4d, f; 7a, b), półtylczak z krzemienia świciechowskiego (ryc. 7e), zbrojnik janisławicki z krzemienia czekoladowego (ryc. 7f), trapez z krzemienia świciechowskiego (ryc. 5b), rylec jedynie z krzemienia czekoladowego (ryc. 2g), drapacze z krzemienia narzutowego kredowego i gościeradowskiego (7h, i), 5 skrobaczy, w tym 4 z krzemienia kredowego nieokreślonego oraz 1 z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 5c, d; 7j), a także prawdopodobnie fragment rdzenia z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 4e), rdzeń w fazie zaczątkowej z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 4d) i zaczątkowej z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 7c) oraz przypuszczalnie wiertnik z krzemienia świciechowskiego (ryc. 7g). Wyroby te posiadają analogie przede wszystkim w zespołach kultury janisławickiej. Rdzenie: mikrolityczny wiórowo-odłupkowy ze zmianą orientacji (por. J. Libera, A. Talar 1990, s. 21 ryc. 11; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 250 tabl. XXIV: 5), wielo-odłupniowy, wiórowy, który w końcowej fazie był użytkowany do produkcji odłupków (np. T. Boroń 2003, s. 125 tabl. 3: b; J. Libera, A. Talar 1990, s. 20, ryc. 10: d; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 250, tabl. XXIV: 5), wiórowo-odłupkowy (J. Libera, A. Talar 1990, s. 19 ryc. 9: a, 21 ryc. 11: b; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 237, tabl. XI: 1), podstożkowy, do produkcji wiórów (T. Boroń 2003, s. 123, tabl. 1: a–c; J. Bronowicki, D. Bobak 1999, s. 71 ryc. 6: 17; J. Libera, A. Talar 1990, s. 19, ryc. 9: b; W. Obuchowski 2003, s. 87, ryc. 1: 2; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 255, tabl. XXIX: 1, 6). Zbrojnik w typie janisławickim (zob. T. Boroń 2003, s. 127, tabl. 5: a; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1975, s. 319, tabl. XC: 18; S. K. Kozłowski 1975, s. 217, fig. 26: 3; J. Libera, A. Talar 1990, s. 34, ryc. 20: a, b; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 254, tabl. XXVIII: 4), półtylczak (np. R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 254, tabl. XXVIII: 11), rylec (por. K. Cyrek 1991, s. 22, tabl. VII: 4; J. Libera, A. Talar 1990, s. 59, ryc. 44: b; W. Obuchowski 2003, s. 90, ryc. 4: 2), drapacze (zob. J. Libera, A. Talar 1990, s. 40, ryc. 25: e, g, j; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 252, tabl. XXVI: 17, 23) i skrobacze (np. K. Cyrek 1991, s. 24, tabl. IX: 16; J. Libera, A. Talar 1990, s. 49, ryc. 34: a,

h; W. Obuchowski 2003, s. 96, ryc. 10: 25–30; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 240, tab. XIV: 11, 12, 245, tabl. XIX: 9, 19, 251, tabl. XXV: 13, 21, 23, 257, tabl. XXXI: 3, 9). W przypadku zbrojnika możliwe jest również przyporządkowanie go kulturze komornickiej (zob. J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 220, tabl. 64: 94–97; B. Roczkalski, P. Włodarczak 2002b, s. 140, 162, tabl. 16: 3). Poza wspomnianymi wyrobami również część wiórów i odłupków prawdopodobnie przynależy do tego epizodu osadniczego (np. ryc. 5s; 8a). Dodatkowo ze stanowiska nr 12 (26) pochodzą rdzeń, także z badań powierzchniowych Andrzeja Pasieki, który również reprezentuje horyzont janisławicki (J. Ligoda 2006, s. 94, tab. II: 5, 95).

Osadnictwo społeczności mezolitycznych w świetle badań wykopaliskowych oraz w większości materiałów pozyskanych podczas penetracji powierzchniowych reprezentowane jest na wielu stanowiskach Kotliny Sandomierskiej (M. Wawrzczak 2005, ryc. 4; 2006). Przypuszczalnie pierwsze grupy ludności zbieracko-łowieckiej holocenu, łączone z kulturą komornicką, przybyły tu w początkowej fazie okresu borealnego (J. Libera 1995, s. 51; S. Dryja 2000, s. 61). Kultura janisławicka wkracza na ziemie polskie w 2. połowie VI tysiąclecia (J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 239; S. K. Kozłowski 1989 fig. 10; J. Libera 1995, s. 46). Wiąże się to z tzw. beztrapezowym horyzontem osadniczym (zob. np. T. Boroń 2003, 2004; T. Galiński 2002, s. 284). Ludność tej jednostki na terenie Kotliny pojawia się w okresie atlantyckim (np. J. Libera 2002, s. 223–224; 2003, s. 30; M. Wawrzczak 2005, s. 205). Na atlantycki wiek materiałów tejże kultury wskazuje obecność trapezu (ryc. 5b) (np. P. Gębica, P. Mitura 2005, s. 35; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 231, 239; S. K. Kozłowski 1967b, s. 59, 69–70; 1968, s. 443; J. Libera 2003, s. 26; J. Libera, A. Talar 1990, s. 65; J. Libera, D. Tymczak 1990, s. 90; P. Mitura 1993b, s. 28). Trudno wysnuwać daleko idące wnioski, co do chronologii wewnętrznej materiałów kultury janisławickiej z prezentowanej kolekcji. Przewaga w zbiorze skrobaczy nad drapaczami może wskazywać na atlantycką fazę rozwojową tej jednostki (H. Więckowska 1975, s. 380; J. Libera, A. Talar 1990, s. 63). Podsumowując, osadnictwo janisławickie w Trzebownisku należy przypuszczalnie datować na wczesną fazę okresu atlantyckiego.

Osadnictwo neolityczne na stanowiskach w Trzebownisku reprezentowane jest prawdopodobnie przez dwie jednostki taksonomiczne: cykl lendzielsko-polgarski, łączony w tym przypadku z kulturą malicką oraz kulturę pucharów lejkowatych. Należy przy tym wspomnieć, iż w trakcie weryfikacji stanowisk pozyskano drobne ułamki ceramiki neolitycznej, przy czym są one zbyt małe, by przyporządkować je do poszczególnych ugrupowań kulturowych.

Prawdopodobnie wytwory przynależne do wczesnych faz cyklu to: rdzeń z krzemienia narzutowego kredowego (ryc. 3a) i szczytkowy rdzeń z obsydianu (ryc. 7d) oraz drapacze z krzemienia świeciechowskiego (ryc. 2e) i narzutowego kredowego (ryc. 2j). Rdzeń jednopiętowy do produkcji wiórów znajduje analogię na stanowiskach grup lendzielskich (np. M. Grabowska 1970, s. 124, tabl. XIII: 5; B. Roczkalski, P. Włodarczak 2002c, s. 186, tabl. 2: 1). Wyrób ten jest typowym przykładem formy rdzeniowej tych ugrupowań z południowej Polski (zob. A. Dzieduszycka-Machnikowa, J. Lech 1976, s. 117; J. K. Kozłowski 1969, s. 145; B. Roczkalski, P. Włodarczak

2002c, s. 176). Drapacze wykonane z wiórów również można przyporządkować do tego okresu, przy czym wykazują one także cechy zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej (por. B. Balcer 2002, s. 126 ryc. 49: h; M. Grabowska 1970, s. 115 tabl. V: 3; A. Gruszczynska, P. Mitura 2002, s. 47, tabl. VI: 8; A. Kukułka 1998, s. 193 tabl. XIII: j, l; A. Kulczycka-Leciejewiczowa 1973, s. 45, tabl. VIII: 1–3; J. Lech 1982/1983, s. 8, fig. 2: 13). Ten niewielki zbiór uzupełniony jest przez szczytkową formę rdzenia wiórowego, jednopiętowego z obsydianu. Tak jak w przypadku drapaczy jego forma znajduje analogie na stanowiskach kultury ceramiki wstęgowej rytej, jak i cyklu lendzielsko-polgarskiego (por. np. M. Grabowska 1970, s. 113, tabl. III: 5; M. Kaczanowska 1988, s. 71 tabl. VI: 8, 16; A. Kulczycka-Leciejewiczowa 1973, s. 46, tabl. IX: 1; J. Lech 2001, s. 369 ryc. 12: d).

Nieliczny zbiór artefaktów, uzupełniony najprawdopodobniej przez część wiórów i odłupków przypuszczalnie można łączyć z kulturą malicką. Społeczność tej jednostki taksonomicznej miała swój mikroregion osadniczy m.in. w okolicach Rzeszowa (zob. np. S. Czopek 1999, s. 66–67; S. Kadrow 1988; 1990; 1996). Rozwój tego ugrupowania kulturowego datowany jest na 4800/4700–3700/3600 B.C. (S. Kadrow 1996, s. 68–69). W świetle analizy zabytków wykonanych z obsydianu znajdujących na stanowiskach społeczności wczesnorolniczych południowo-wschodniej Polski (R. Janicki 2009), wydaje się, iż prezentowany materiał można umieścić w podfazie wczesnej (S. Kadrow 1996, s. 68–69; S. Czopek 1999, s. 67).

Drugą wyróżnioną w kolekcji neolityczną jednostką taksonomiczną jest kultura pucharów lejkowatych. W materiale krzemienym reprezentują ją: zniszczona siekiera czworosścienna z krzemienia świeciechowskiego (ryc. 2l), przepalony fragment wiórowca (ryc. 5f) oraz drapacz z nieokreślonego krzemienia kredowego (ryc. 5g). Wyroby krzemienne uzupełnione są przez dwa niewielkie fragmenty wylewów: jeden z ornamentem wykonanym stempelkiem, w postaci pionowych żłobków (ryc. 6o) i drugi z motywem zdobniczym linii rytych (ryc. 8s). Zabytki krzemienne znajdują analogie na wielu stanowiskach tej jednostki: siekiera krzemienista (zob. B. Balcer 2002, s. 93 ryc. 35: d; R. Zych 2002, s. 210 ryc. 3: 4; 2008, s. 94 tabl. XVII: 8), fragment wiórowca (por. B. Balcer 2002, s. 70 ryc. 25: a; S. Czopek, J. Podgórska-Czopek 1995, s. 38, ryc. 6: f; J. Lech 1997, s. 245, ryc. 19; R. Zych 2002, s. 211 ryc. 4: 4; 2008, s. 93, tabl. XVI: 7) i drapacz (np. B. Balcer 2002, s. 80, ryc. 29: f, h; A. Pelisiak 2002, s. 99, tabl. XIX: 1; R. Zych 2002, s. 210 ryc. 3: 3). Ceramika w podobnym stylu również znajdowana jest w ramach stanowisk tej kultury (zob. np. A. Pelisiak 2002, s. 92, ryc. 13: 1–5; 2003, s. 27 ryc. 10: 5–7; R. Zych 2002, s. 211, ryc. 4: 1; 2008, s. 82, tabl. V: 69).

Datowanie kultury pucharów lejkowatych na terenach ziem polskich zamyka się w przedziale ok. 4500–2900 B.C. (por. S. Czopek 1999, s. 72–73; J. Gurba 1989, s. 217). Grupa południowo-wschodnia tej jednostki, obejmująca swym zasięgiem również Kotlinę Sandomierską, datowana jest na ok. 4000–2700 B.C. (M. Nowak 2001, s. 127). Osadnictwo społeczności kultury pucharów lejkowatych w rejonie Kotliny najprawdopodobniej miało miejsce przede wszystkim w fazach wczesnowiódrekiej i wiódrekiej (R. Zych 2008, s. 98), czyli ok. 3800–3400 B.C. (por. S. Czopek 1999, s. 76; J. Gurba 1989, s. 232). Na jednym z fragmentów ceramiki (ryc. 8s) znajduje się ornament linii rytych. Jest to wyznacznik hory-

zontu starszozłazowego, bądź późnej fazy kultury pucharów lejkowatych (por. K. Jażdżewski 1936, s. 247, 248; A. Kośko 1981, s. 51; R. Zych 2008, s. 98).

Materiały z epoki brązu pochodzące z przedstawionej kolekcji reprezentują przypuszczalnie trzy horyzonty osadnicze: kulturę mierzanowicką, trzciniecką oraz tarnobrzeską kulturę łużycką.

Wyroby krzemienne zebrane przez pana Andrzeja Pasiekę, które można przyporządkować kulturze mierzanowickiej i trzcinieckiej składają się z 3 artefaktów: fragmentu siekiery dwuściennej z krzemienia świeciechowskiego (ryc. 2b), przekłuwacza z surowca kredowego nieokreślonego (ryc. 2c) oraz ze zgrzebla z krzemienia wołyńskiego (ryc. 2d). Są to zabytki, które można datować na wczesną lub starszą epokę brązu (por. B. Bargieł, J. Libera 2002; J. Budziszewski 1998a, s. 292, ryc. 7: C, 296, ryc. 10: Ab; 1998b, s. 314, ryc. 6: 9–10; J. Kopacz 1976 za: J. Kopacz 2001, s. 87, 195, tabl. LXXI: 5, 196, tabl. LXXII: 1, 4). Dodatkowo należy podkreślić fakt znalezienia podczas powierzchniowych badań weryfikacyjnych ceramiki kultury mierzanowickiej, jak i trzcinieckiej.

Kultura mierzanowicka trwała na obszarze Małopolski od ok. 2300–1600 B.C. (zob. np. S. Czopek 1999, s. 106; S. Kadrow 1991a, s. 9, 59–61; 1991b; 1991c; 1997, s. 191; S. Kadrow, A. i J. Machnikowie 1992, s. 47–48). Dotychczasowe materiały z terenu Kotliny Sandomierskiej datowane są przede wszystkim na późną fazę tej kultury i łączone z grupą sambrzecką (zob. K. Moskwa 1980, s. 14–15; S. Czopek 2005, s. 244; S. Czopek, S. Kadrow, P. Mitura 1993).

Rozwój kultury trzcinieckiej w Polsce przypada na mniej więcej 1950/1900–1300 B.C., przy czym nie jest ona jednoczasowa w całym swym zasięgu (zob. np. J. Górski 1997, s. 230; 1998, s. 61; P. Makarowicz 1998, s. 57–59; H. Taras 1998, s. 85–86). Na obszar Kotliny ludność tej kultury dociera przede wszystkim w fazie klasycznej swego rozwoju (por. W. Blajer, M. S. Przybyła 2003, s. 266–267; S. Czopek 1998a; 1999, s. 113; 2005, s. 246; J. Górski 2005, s. 261–262), choć niektóre znaleziska należy datować na etap wcześniejszy (zob. S. Czopek 1998a, s. 159, 1998b; 1999, s. 116). Dlatego też kontakty interkulturowe między tymi dwoma jednostkami były możliwe, a nawet prawdopodobne (np. S. Czopek 1998a, s. 158–159; J. Górski 2005, s. 258).

Ostatnią wyróżnioną jednostką w zbiorze analizowanych materiałów jest tarnobrzeska kultura łużycka. Należy z nią wiązać fragment ceramiki (ryc. 3j) oraz prawdopodobnie

3 artefakty brązowe: bryłka, wyrób o kształcie romboidalnym (ryc. 3k) oraz kółeczko (ryc. 6p). Fragment wylewu pochodzi z garnka kształtu jajowatego, typowej formy dla najmłodszych materiałów tarnobrzeskiej kultury łużyckiej (por. S. Czopek 1994, s. 42, ryc. 12: d; M. Gedl 1985, s. 226; 1998, s. 276, tabl. XXVII: 10, 12). Jest to forma naczynia wyróżniana we wczesnej epoce żelaza (S. Czopek 1999, s. 132; A. Gawlik, M. S. Przybyła 2005, s. 317, ryc. 2). Wyroby metalowe nie pozwalają na uściślenie chronologii materiałów. Przykładem może być kółeczko z brązu, które znajduje analogie w różnorodnych materiałach (zob. J. Dąbrowski 1997, s. 71; L. Gajewski 1982, s. 153, ryc. 18; T. Purowski 2003, s. 119–120). Przypuszczalnie stanowiło element większej całości, jednakże nie można wykluczyć, iż było ono oddzielnym przedmiotem (por. np. J. Dąbrowski 1958, s. 106; 1997, s. 71; M. Gedl 1981 za: W. Blajer 2001, s. 64, ryc. 28; J. Ostoję-Zagórski 1993, tabl. IV; T. Purowski 2003, s. 120). Wyroby brązowe zostały zaklasyfikowane do grupy tarnobrzeskiej, ponieważ w chwili obecnej nie ma dowodu na miejscową metalurgię brązu w południowo-wschodniej Polsce przed młodszą epoką brązu (zob. np. B. Chomentowska 1989; M. Gedl 1982; 1998, s. 12; J. Michalski 1982; A. Muzyczuk 1991; A. Muzyczuk, E. Pohorska-Kleja 1994; A. Wawrzczak 2009). Oczywiście nie można także wykluczyć, iż są to importy z innych terenów. W kolekcji nie udało się wyróżnić zabytków krzemienianych, które mogłyby być przyporządkowane tej jednostce. Materiały ze stanowisk tarnobrzeskiej kultury łużyckiej wskazują na obróbkę materiałów kamiennych dokonywanych przez ludność epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (np. S. Kadrow 1989; K. Kruk 1994; S. Czopek 1999, s. 131). Być może społeczność należąca do tej grupy wykorzystywała ponownie w pracach gospodarczych wyroby wcześniejszych epok (zob. np. M. Gedl 1975, s. 63–64; P. Valde-Nowak 1994, s. 160).

Tarnobrzeska kultura łużycka rozwijała się w Polsce południowo-wschodniej od ok. 1400–1300 do 400 B.C. (zob. S. Czopek 1999, s. 120; 2005, s. 249; A. Gawlik, M. S. Przybyła 2005, s. 313). Nasilenie osadnictwa ludności tego ugrupowania ma miejsce przede wszystkim we wczesnej epoce żelaza (S. Czopek 1996, s. 118–119; A. Gawlik, M. S. Przybyła 2005, s. 313). Jednostka ta rozwijała się przede wszystkim na obszarze Kotliny Sandomierskiej, choć znane są stanowiska tej jednostki znajdujące się w strefie karpackiej (zob. S. Czopek 2005, s. 248; M. Gedl 1994; 1998, s. 85–86).

PODSUMOWANIE

Zaprezentowana kolekcja jest niewątpliwie ciekawym zbiorem materiałów, które obrazują pokaźny etap pradziejów w rejonie Rzeszowa. Wyróżniono tutaj materiały, które reprezentują łącznie 7 epizodów osadniczych kultur pradziejowych.

Przypuszczalnie na stanowisku nr 11 znajdowało się obozowisko związane z cyklem mazowszańskim. Niestety trudno w chwili obecnej na wyciągnięcie bardziej szczegółowych wniosków odnośnie datowania tychże materiałów na stanowisku.

Ślady po obozowisku mezolitycznej społeczności kultury janisławickiej stwierdzono na stanowiskach nr 11 i 12. Może być ono ogólnie datowane na okres atlantycki.

Neolit reprezentują dwie jednostki taksonomiczne: prawdopodobnie kultura malicka i pucharów lejkowatych. Kulturę malicką prawdopodobnie reprezentują zabytki, które zostały znalezione na stanowiskach 9 i 10 oraz na stanowisku 12. Przypuszczalnie społeczność tej kultury penetrowała teren Trzebowniska w swej wczesnej fazie rozwojowej. Z osadnictwem drugiego neolitycznego ugrupowania kulturowego mamy miejsce na stanowiskach nr 10, 11 i 12. Materiały związane z kulturą pucharów lejkowatych w tym rejonie mogą odpowiadać schyłkowej fazie wióreckiej.

Osadnictwo epoki brązu i wczesnej epoki żelaza na stanowiskach w Trzebownisku reprezentowane jest przez trzy

kultury: mierzanowicką, trzciniecką i tarnobrzeską. Materiały kultury mierzanowickiej i trzcinieckiej pozyskano ze stanowiska nr 8. Dodatkowo podczas weryfikacji powierzchniowej znaleziono fragmenty ceramiki: kultury mierzanowickiej ze stanowiska 9 i trzcinieckiej na stanowisku nr 8.

W prezentowanych materiałach tarnobrzaska kultura łużycka zidentyfikowana została na stanowisku nr 10 oraz 9 i 11. Z badań powierzchniowych przeprowadzonych pod koniec lat 70. XX wieku oraz ponownej penetracji stanowisk wynika, iż materiały, które odpowiadają temu okresowi znajdują się na wszystkich pięciu stanowiskach w Trzebowniku. W związku z tym prawdopodobnie należy mówić o osadzie grupy tarnobrzeszkiej zlokalizowanej w ramach stanowisk 8–12. Stosunkowo niewielkie odległości między nimi (ryc. 1) oraz nie stwierdzone przerwy w zaleganiu materiałów pomiędzy stanowiskami podczas badań weryfikacyjnych, również potwierdzają takie przypuszczenie.

Jeżeli połączy się również materiały pochodzące z badań wcześniejszych oraz zabytki znalezione podczas weryfikacji

możemy dojść do tego samego wniosku, co przy grupie tarnobrzeszkiej, odnoszącego się do osadnictwa kultury przeworskiej. Także w tym przypadku nie stwierdzono różnic w zaleganiu zabytków tej jednostki na powierzchni stanowisk i pomiędzy nimi.

Dodatkowo podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych w 2004 roku znaleziono na stanowisku nr 8 ceramikę datowaną na wczesne średniowiecze.

Na końcu należy dodać wniosek konserwatorski rysujący się po przeprowadzonych działaniach. Aktywność rolnicza na przestrzeni pięciu stanowisk w Trzebowniku jest bardzo duża i powoduje niszczenie śladów osadnictwa. Sugeruje to stosunkowo bogata kolekcja zabytków zebranych przez p. Andrzeja Pasiękę oraz pokaźna ilość artefaktów pozyskana podczas powierzchniowych badań weryfikacyjnych. W związku z tym należałoby objąć ten obszar kontrolą, jak również (jeżeli jest to tylko możliwe) badaniami archeologicznymi o charakterze wykopaliskowym.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Balcer B.
2002 *Ćmielów – Krzemionki – Świeciechów. Związki osady neolitycznej z kopalniami krzemienia*, Warszawa.
- Bargieł B., Libera J.
2002 *Z badań nad produkcją siekier dwuściennych z krzemienia świeciechowskiego oraz gościeradowskiego*, „Prz. Arch.”, t. 50, s. 5–42.
- Bárta J.
1980 *Wielki Stawków – pierwsza osada kultury świderskiej na Słowacji*, „AAC”, t. 20, s. 5–17.
- Behre K. E.
1978 *Die Klimaschwankungen im europäischen Preboreal*, „Petermanns Geographische Mitteilungen”, t. 2, s. 97–102.
- Bańdo Cz., Dagnan-Ginter A., Holen S., Kozłowski J. K., Montet-White A., Pawlikowski M., Sobczyk K.
1992 *Wołowice, province of Kraków. Flint extraction and processing site*, „Recherches Archéologiques de 1990”, s. 5–25.
- Blajer W.
2001 *Skarby przedmiotów metalowych z epoki brązu i z wczesnej epoki żelaza na ziemiach polskich*, Kraków.
- Blajer W., Przybyła M. S.
2003 *Ze studiów nad strukturami osadniczymi epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w zachodniej części Podgórzia Rzeszowskiego*, [w:] Gancarski J. (red.), *Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Karpatach polskich*, Krosno, s. 257–302.
- Boroń T.
2003 *Zespoły beztrapezowe kultury janisławickiej na przykładzie wykopów 4, 7, 8 ze stan. Nieborowa I, gm. Sawin, woj. lubelskie*, [w:] Kawalkowa E. (red.), *Kultura janisławicka w Polsce północno-wschodniej i na terenach sąsiednich*, Ostrołęka, s. 113–132.
- 2004 *Układy przestrzenne w krzemienicach kultury janisławickiej na podstawie zespołów krzemiennych z wykopów 4 i 7 ze stanowiska Nieborowa I, gm. Sawin, woj. lubelskie*, „APolski”, t. 49, z. 1–2, s. 7–32.
- Bronowicki J., Bobak D.
1999 *Problem mezolitu w Sudetach*, [w:] Valde-Nowak P. (red.), *Początki osadnictwa w Sudetach*, Kraków, s. 53–74.
- Budziszewski J.
1998a *Świętokrzyski Okręg Pradziejowej Eksploatacji Krzemieni w dobie kultury trzcinieckiej*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 285–299.
- 1998b *Krzemieniarstwo społeczności kultury trzcinieckiej z Wyżyny Środkowomłopolskiej*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 301–328.
- Chomentowska B.
1989 *Osada kultury łużyckiej grupy tarnobrzeszkiej w Zawadzie, gm. Połaniec, woj. tarnobrzeszkie w świetle dotychczasowych badań*, [w:] Barłowska A., Szaląpata E. (red.), *Grupa tarnobrzeszka kultury łużyckiej. Materiały z konferencji 12–14 listopada 1986 r. w Rzeszowie*, Rzeszów, s. 325–342.
- Cyrek K.
1986 *Późnopaleolityczne obozowisko i pracownia krzemieniarstwa w Kochlewie, województwo sieradzkie*, „PMMAE”, t. 30, s. 5–79.
- 1991 *Sieradlit i mezolit na obszarze województwa sieradzkiego*, „Sieradzki Rocznik Muzealny”, t. 7 (1990), s. 5–33.
- Czopek S.
1994 *Materiały z wielokulturowego stanowiska „Krowia Góra” w Piaszynie, woj. Tarnobrzeg*, „MSROA za rok 1993”, s. 27–54.
- 1996 *Grupa tarnobrzeszka nad środkowym Sanem i dolnym Wisłokiem*, Rzeszów.
- 1998a *Z badań nad osadnictwem kultury trzcinieckiej w Polsce południowo-wschodniej*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 149–160.
- 1998b *Cmentarzysko kultury trzcinieckiej w Grodzisku Dolnym, woj. rzeszowskie na tle osadnictwa tej kultury nad środkowym Sanem*, „RPrzemyski”, t. 34, z. 3, s. 57–66.
- 1999 *Pradzieje Polski południowo-wschodniej*, Rzeszów.
- 2003 *„Rzeszowskie” skupisko osadnicze kultury trzcinieckiej*, [w:] Gancarski J. (red.), *Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Karpatach polskich*, Krosno, s. 139–150.
- 2005 *Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Kotlinie Sandomierskiej – uwagi o stanie badań i aktualnych problemach badawczych*,

- [w:] Kuraś M. (red.) *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 241–254.
- Czopek S., Kadrow S., Mitura P.
1993 *Materiały z wielokulturowego stanowiska w Orłiskach Sokolnickich, woj. Tarnobrzeg*, „MSROA za lata 1991–1992”, s. 53–69.
- Czopek S., Podgórska-Czopek J.
1995 *Osadnictwo pradziejowe w dolinie dolnego Wisłoka*, [w:] Ruszel K. (red.), *Wisłok. Rola rzeki w krajobrazie naturalnym i kulturowym regionu. Materiały z konferencji – Rzeszów 7–8 XI 1994*, Rzeszów, s. 27–54.
- Dagnan-Ginter A., Parczewski M.
1976 *Dwie kolekcje archeologiczne z Pogórza Dynowskiego*, „MA”, t. 16, s. 5–28.
- Dąbrowski J.
1958 *Dwa cmentarzyska kultury łużyckiej w Zeńboku, pow. Ciechanów*, „Mat. Star.”, t. 3, s. 85–114.
- 1997 *Epoka brązu w północno-wschodniej Polsce*, Białystok.
- Dryja S.
2000 *Kultura komornicka w Małopolsce i na Górnym Śląsku*, Bytom.
- Dzieduszycka-Machnikowa A., Lech J.
1976 *Neolityczne zespoły pracowniane z kopalni krzemienia w Sąspowie*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk.
- Florek M.
1998 *Nowe materiały z odkryć przypadkowych i tzw. znaleziska luźne z terenu województwa tarnobrzegskiego*, „MSROA”, t. 19, s. 17–26.
- Florek M., Libera J.
2006 *Zabytki archeologiczne pochodzące z odkryć przypadkowych z północnej części Kotliny Sandomierskiej*, „MSROA”, t. 27, s. 101–117.
- Gajewski L.
1982 *Ślady obróbki miedzi i jej stopów z wczesnej epoki żelaza w Grzybianach koło Legnicy*, „Pamiętnik Muzeum Miedzi”, t. 1, s. 147–155.
- Galiński T.
2002 *Spółczesność mezolityczna. Osadnictwo, gospodarka, kultura ludów łowieckich w VIII–VI tysiącleciu p.n.e. na terenie Europy*, Szczecin.
- Gawlik A., Przybyła M. S.
2005 *Początki epoki żelaza w Kotlinie Sandomierskiej*, [w:] Kuraś M. (red.), *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 313–352.
- Gedl M.
1975 *Kultura łużycka*, Kraków.
1981 *Die Rasierrmesser in Polen, Prähistorische Bronzefunde*, t. 8, z. 4, München.
1982 *Zarys dziejów metalurgii miedzi i brązu na ziemiach polskich do początków epoki żelaza*, „Pamiętnik Muzeum Miedzi”, t. 1, s. 33–66.
1985 *Epoka brązu i wczesna epoka żelaza w Europie*, Kraków.
1994 *Cmentarzysko z epoki brązu w Bachórzcu-Chodorówce*, Kraków.
1998 *Młodsza epoka brązu we wschodniej części polskich Karpat*, Kraków.
- Gębica P., Mitura P.
2005 *Wstępne wyniki badań geomorfologiczno-archeologicznych przeprowadzonych na stanowisku nr 4 w Terliczce k. Rzeszowa*, [w:] Kuraś M. (red.), *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 19–38.
- Ginter B.
1974 *Wydobywanie, przetwórstwo i dystrybucja surowców i wyrobów krzemianych w schyłkowym paleolicie północnej części Europy środkowej*, „Prz. Arch.”, t. 22, s. 5–122.
- Górski J.
1997 *Kultura trzciniecka*, [w:] Tunia K. (red.) *Z archeologii Małopolski. Historia i stan badań zachodniomałopolskiej wyżyny lessowej*, Kraków, s. 219–246.
1998 *Podstawy taksonomii kultury trzcinieckiej w dorzeczu górnej Wisły*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 61–73.
2005 *Kultura trzciniecka w Kotlinie Sandomierskiej na tle porównawczym. Zarys problematyki źródłoznawczej, chronologicznej i osadniczej*, [w:] Kuraś M. (red.), *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 255–270.
- Grabowska M.
1970 *Materiały krzemienne z osady neolitycznej i z wczesnej epoki brązu na stan. III w Nowej Hucie – Zasławicach*, „MA”, t. 11, s. 101–125.
- Gruszczyńska A., Mitura P.
2002 *Materiały kultury lubelsko-wołyńskiej w rejonie Księżych Gór w Łańcucie*, „MSROA”, t. 23, s. 33–53.
- Gurba J.
1989 *Kultura pucharów lejkowatych. Kultura amfor kulistych*, [w:] Kmiecński J. (red.), *Pradzieje ziem polskich*, t. 1, cz. 1, Warszawa, s. 217–262.
- Janicki R.
2009 *Materiały obsydianowe w kulturach wczesneolitycznych na terenie wschodniego Podkarpacia*, maszynopis pracy magisterskiej przechowywany w Instytucie Archeologii URZ w Rzeszowie, Rzeszów.
- Jankuhn H.
2004 *Wprowadzenie do archeologii osadnictwa*, Poznań.
- Jażdżewski K.
1936 *Kultura pucharów lejkowatych w Polsce Zachodniej i Środkowej*, Poznań.
- Kaczanowska M.
1988 *Materiały neolityczne ze stanowiska 41 w Nowej Hucie-Krzewawicach*, „MANH”, t. 12, s. 27–72.
- Kadrow S.
1988 *Faza rzeszowska grupy malickiej cyklu lendzielsko-pułgarskiego*, „AAC”, t. 27, s. 5–29.
1989 *Kilka uwag na temat krzemieniarstwa grupy tarnobrzegskiej kultury łużyckiej*, [w:] Barłowska A., Szałapata E. (red.), *Grupa tarnobrzegska kultury łużyckiej. Materiały z konferencji 12–14 listopada 1986 r. w Rzeszowie*, Rzeszów, s. 91–109.
1990 *Obiekt kultury malickiej na stanowisku nr 20 w Rzeszowie*, „Spr. Arch.”, t. 42, s. 95–103.
1991a *Iwanowice, stanowisko Babia Góra, część I. Rozwój przestrzeny osady z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków.
1991b *Iwanowice, Babia Góra site: spatial evolution of an Early Bronze Age Mierzanowice Culture settlement (2300–1600 BC)*, „Antiquity”, t. 65, nr 248, s. 640–650.
1991c *Chronologia wczesnej epoki brązu. Stanowisko Babia Góra w Iwanowicach*, „Lubelskie Materiały Archeologiczne”, t. 6, s. 91–101.
1996 *Faza rzeszowska kultury malickiej*, [w:] *Kultura malicka – drugi etap adaptacji naddunajskich wzorców kulturowych w neolicie północnej części środkowej Europy*, Kraków, s. 51–70.
1997 *Kultura mierzanowicka i kultura pucharów dzwonołatych*, [w:] Tunia K. (red.), *Z archeologii Małopolski. Historia i stan badań zachodniomałopolskiej wyżyny lessowej*, Kraków, s. 185–208.
- Kadrow S., Machnikowie A. i J.
1992 *Iwanowice, stanowisko Babia Góra, część II. Cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków.
- Kieferling G., Trela E.
2002 *Luźne znaleziska krzemianych wyrobów bifacjalnych z Lubaczówki*, „MSROA”, t. 23, s. 213–220.

- Kondracki J.
2000 *Geografia regionalna Polski*, Warszawa.
- Kopacz J.
1976 *Wstępna charakterystyka technologiczno-typologiczna wczesnobrązowego przemysłu krzemienego z Iwanowic, woj. Kraków*, „APolski”, t. 21, z. 1, s. 85–107.
- 2001 *Początki epoki brązu w strefie karpackiej w świetle materiałów kamiennych*, Kraków.
- Koško A.
1981 *Udział południowo-wschodnio-europejskich wzorców kulturowych w rozwoju niżowych społeczeństw kultury pucharów lejkowatych*, Poznań.
- Kowalewska-Marszałek H.
2000 *Ciągłość i zmiana. Z badań osadniczych nad dolną Opatówką*, [w:] Buko A., Urbańczyk P. (red.) *Archeologia w teorii i w praktyce*, Warszawa, s. 261–275.
- Kozłowski J. K.
1966 *Kościany harpun z Tywonii, pow. Jarosław*, „Spr. Arch.”, t. 18, s. 352–355.
- 1969 *Neolityczne i wczesnoeneolityczne materiały krzemienne ze stanowisk Nowa Huta – Pleszów*, „MANH”, t. 2, s. 131–149.
- Kozłowski J. K., Kozłowski S. K.
1975 *Pradzieje Europy od XL do IV tysiąclecia p.n.e.*, Warszawa.
- 1977 *Epoka kamienia na ziemiach polskich*, Warszawa.
- Kozłowski J. K., Manecki A., Rydlewski J., Valde-Nowak P., Wrzak J.
1981 *Mineralogico-Geochemical characteristic of Radiolarites used in the Stone Age in Poland and Slovakia*, „AAC”, t. 21, s. 171–210.
- Kozłowski S. K.
1967a *Nieznanne materiały krzemienne z terenu Kotliny Sandomierskiej*, „Studia Archeologiczne”, t. 2, s. 121–141.
- 1967b *Z problematyki polskiego mezolitu, część 2: o podziale chronologicznym*, [w:] Chmielewski W. (red.), *Materiały do prehistorii plejstocenu i wczesnego holocenu Polski*, Wrocław–Warszawa–Kraków, s. 46–75.
- 1968 *Z problematyki polskiego mezolitu (cz. 8). W sprawie tzw. górnego i późnego mezolitu*, „APolski”, t. 13, z. 2, s. 443–454.
- 1975 *Zróżnicowanie kulturowe Europy w X–V tysiącleciach p.n.e.*, Warszawa.
- 1989 *Mesolithic in Poland. A new approach*, Warszawa.
- Kruk J.
1981 *Kilka uwag o znaczeniu poszukiwań powierzchniowych w badaniach nad geografią osadnictwa pradziejowego*, [w:] Kohnopka M. (red.), *Zdjęcie archeologiczne Polski*, Warszawa, s. 115–120.
- 1995 *Poszukiwania powierzchniowe w badaniach nad geografią osadnictwa pra- i wczesnodziejowego*, „Spr. Arch.”, t. 47, s. 265–269.
- Kruk K.
1994 *Przemysł krzemienisty ludności grupy tarnobrzezkiej kultury lużyckiej*, „Woliński Informator Muzealny”, z. 1, s. 1–226.
- Kukułka A.
1998 *Drugi sezon wykopaliskowy na osadzie wczesnoneolitycznej w Gwoźdźcu, stan. 2, gm. Zakliczyn*, „MSROA”, t. 19, s. 175–199.
- Kulczycka-Leciejewiczowa A.
1973 *Wczesnoneolityczne osadnictwo w dorzeczu Raby*, [w:] Machnik J. (red.), *Z badań nad neolitem i wczesną epoką brązu w Małopolsce*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, s. 19–64.
- Lech J.
1982/1983 *Flint work of the early farmers. Production trends in central European chipping industries from 4500–1200 B.C. An outline*, „AAC”, t. 22, s. 5–63.
- 1997 *Materiały krzemienne z osad społeczności wczesnorolniczych w Strachowie, woj. Wrocław*, [w:] Kulczycka-Leciejewiczowa A. (red.), *Strachów. Osiedla neolitycznych rolników na Śląsku*, Wrocław, s. 229–265.
- 2001 *Neolityczna kopalnia krzemienia na stanowisku I w Sąsypowie, pow. Kraków i jej badania ratownicze w latach 1994 i 1996*, [w:] Lech J., Partyka J. (red.), *Z archeologii Ukrainy i Jury Ojcowskiej*, Ojców, s. 353–376.
- Libera J.
1995 *Późny paleolit i mezolit środkowowschodniej Polski. Część pierwsza. Analiza*, Lublin.
- 2002 *Przedneolityczne osadnictwo wschodniej części północnego Podkarpacia od Böllingu do końca okresu atlantyckiego. Zarys problematyki*, [w:] Gancarski J. (red.), *Starsza i środkowa epoka kamienia w Karpatach polskich*, Krosno, s. 189–231.
- 2003 *Badania nad kulturą janisławicką w międzyrzeczu Wisły i Bugu oraz dorzeczu Sanu*, [w:] Kawałkowska E. (red.), *Kultura janisławicka w Polsce północno-wschodniej i na terenach sąsiednich*, Ostrołęka, s. 19–41.
- 2005 *Osadnictwo schyłkowopaleolityczne w północnej części Kotliny Sandomierskiej*, [w:] Kuraś M. (red.), *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 155–185.
- Libera J., Talar A.
1990 *Obozowisko kultury janisławickiej w Gwoźdźcu, stan. 9, gm. Bojanów, woj. Tarnobrzeg, w świetle badań 1966–1967*, „Spr. Arch.”, t. 42, s. 9–67.
- Libera J., Tymczak D.
1990 *Późnomezolityczne stanowisko 13 w Barakach Starych, gm. Zaklików, woj. Tarnobrzeg*, „Spr. Arch.”, t. 42, s. 69–93.
- Ligoda J.
2006 *Nowe materiały archeologiczne z kolekcji Andrzeja Pasięki*, „MSROA”, t. 27, s. 89–99.
- Makarowicz P.
1998 *Kujawski nurt trzcienieckiego kręgu kulturowego – podstawy taksonomiczne*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzcienie” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 33–60.
- Mamakowa K., Latałowa M.
2003 *Podstawy interpretacji wyników analizy pyłkowych osadów czwartorzędowych*, [w:] Dybowa-Jachowicz S., Sadowska A. (red.), *Palinologia*, Kraków, s. 224–299.
- Matoga A.
2008 *Archeolog na probostwie. Ksiądz Stanisław Skurczyński (1892–1972)*, Kraków.
- Mazurek M.
2002 *Opracowanie kolekcji narzędzi krzemienych pochodzących z amatorskich badań powierzchniowych na stanowiskach w Trzebowniku nr 13 i w Nowej Wsi nr 2, woj. podkarpackie, maszynopis pracy licencjackiej przechowywany w Instytucie Archeologii URz w Rzeszowie, Rzeszów*.
- Michalski J.
1982 *Pracownia odlewnictwa brązu w Zawadzie, woj. tarnobrzezkie*, „Pamiętnik Muzeum Miedzi”, t. 1, s. 199–207.
- Mitura P.
1993a *Kolekcja zabytków krzemienych z okolic Chilczyc dawny powiat Złoczów*, „MSROA za lata 1991–1992”, s. 5–22.
- 1993b *Ślady osadnictwa schyłkowopaleolitycznego i mezolitycznego na stanowisku 1A w Białobrzegach woj. Rzeszów*, „MSROA za lata 1991–1992”, s. 23–29.
- Mitura P., Pasięka A.
2005 *Materiały krzemienne ze stanowiska 1 w Nowej Wsi, gm. Trzebownik, woj. podkarpackie*, „MSROA”, t. 26, s. 5–24.

- Moskwa K.
1980 *Epoka brązu i pierwsze stulecia epoki żelaza w zasięgu Puszczy Sandomierskiej*, [w:] Półwiartek J. (red.), *Puszcza Sandomierska wczoraj i dziś*, Rzeszów, s. 13–28.
- Muzyczuk A.
1991 *Sprawozdanie z badań terenowych prowadzonych przez Dział Archeologiczny Muzeum Okręgowego w Krośnie w latach 1981–1984*, „MSROA za lata 1980–1984”, s. 181–186.
- Muzyczuk A., Pohorska-Kleja E.
1994 *Wyniki badań wykopaliskowych w Hłomczy, gm. Sanok, woj. krośnieńskie w latach 1981–1985*, „MSROA za rok 1993”, s. 55–154.
- Nowak M.
2001 *Osadnicze i socjo-polityczne modele południowo-wschodniej grupy kultury pucharów lejkowatych*, [w:] Kozłowski J. K., Neustupny E. (red.), *Archeologia przestrzeni. Metody i wyniki badań struktur osadniczych w dorzeczu górnej Łaby i Wisły*, Kraków, s. 127–151.
- Obuchowski W.
2003 *Materiały kultury janisławickiej z obszaru prawobrzeżnej strefy dorzecza górnego Niemna*, [w:] Kawalkowa E. (red.), *Kultura janisławicka w Polsce północno-wschodniej i na terenach sąsiednich*, Ostrołęka, s. 83–100.
- Ostoja-Zagórski J.
1993 *Mezoregion Sobiejuchy na Pałukach*, Warszawa-Żnin.
- Pawłowska M.
2000 *Schyłkowopaleolityczna pracownia wiórów w Zagaciu, stanowisko 2, gm. Czernichów*, maszynopis pracy magisterskiej przechowywany w Instytucie Archeologii UJ w Krakowie, Kraków.
- Pelisiak A.
2002 *Organizacja wewnętrzna osad ludności kultury pucharów lejkowatych. Dobroń, stan. 1, pow. Pabianice (Polska środkowa)*, „MSROA”, t. 23, s. 55–120.
2003 *Osadnictwo. Gospodarka. Społeczeństwo. Studia nad kulturą pucharów lejkowatych na Niżu Polskim*, Rzeszów.
- Połowicz M.
2004 *Stan i potrzeby badań nad starszą epoką kamienia w Polsce południowo-wschodniej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego”. *Archeologia*, t. 1, s. 125–140.
- Purowski T.
2003 *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Ożumiechu na północnym Mazowszu. Materiały z badań wykopaliskowych w latach 1980, 1982–1984*, Warszawa.
- Roczkański B., Włodarczak P.
2002a *Obozowisko późnopaleolityczne w Krakowie-Kurdwanowie (stanowisko 10)*, [w:] Włodarczak P. (red.), *Południowe obejście Krakowa. Materiały z epoki kamienia oraz z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków, s. 11–104.
2002b *Materiały z epoki kamienia oraz z wczesnego okresu epoki brązu, odkryte na stanowisku 11 w Krakowie-Kurdwanowie*, [w:] Włodarczak P. (red.), *Południowe obejście Krakowa. Materiały z epoki kamienia oraz z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków, s. 127–163.
2002c *Materiały z epoki kamienia odkryte na stanowisku 9 w Krakowie-Kurdwanowie*, [w:] Włodarczak P. (red.), *Południowe obejście Krakowa. Materiały z epoki kamienia oraz z wczesnego okresu epoki brązu*, Kraków, s. 165–197.
- Rydlewski J.
1989 *Pienińskie złoża radiolarytu i ich eksploatacja w epoce kamienia i wczesnej epoce brązu na Podhalu*, „AAC”, t. 28, s. 25–79.
1990 *Z badań nad kulturą świderską w północnych Karpatach*, „AAC”, t. 29, s. 5–31.
- Rydlewski J., Valde-Nowak P.
1979 *Problem osadnictwa epoki kamienia w polskich Karpatach Zachodnich w świetle badań na polskiej Orawie i w rejonie prawobrzeżnych dopływów górnej Wisły*, „AAC”, t. 19, s. 5–36.
- Sałaciński S., Zalewski M.
1984 *Materiały z odkryć przypadkowych z epoki kamienia znalezione w okolicach Stalowej Woli, woj. tarnobrzeskie*, „WA”, t. 49, z. 1, s. 75–80.
- Schild R., Marczak M., Królik H.
1975 *Późny mezolit. Próba wieloaspektowej analizy otwartych stanowisk piaskowych*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk.
- Skowroński M.
1961 *Amatorskie przyczynki do pradziejów powiatu kolbuszowskiego*, „Biuletyn Muzeum Regionalnego w Kolbuszowej”, nr 1, s. 26–40.
1962 *Nowe znaleziska archeologiczne w powiecie kolbuszowskim*, „Biuletyn Muzeum Regionalnego w Kolbuszowej”, nr 1, s. 37–45.
- Słowik K.
2002 *Opracowanie zabytków krzemiennych z badań powierzchniowych w Rudnej Małej st. nr 11 i 12, Rudnej Wielkiej st. nr 38 oraz nowego stanowiska nr „3”*, maszynopis pracy licencjackiej przechowywany w Instytucie Archeologii URz w Rzeszowie, Rzeszów.
- Sobieraj J., Makowiecki D.
1999 *Harpuny kościane z Ostrowa (jezioro Gil Wielki) w województwie olsztyńskim*, [w:] Kukawka S. (red.) *Szkice prahistoryczne. Źródła – metody – interpretacje*, Toruń, s. 113–124.
- Szpunar A.
1994 *Zabytki archeologiczne w kolekcji R. Janusza w Pilźnie, część I*, „MSROA za rok 1993”, s. 5–16.
- Talar A.
1968 *Paleolit schyłkowy w południowo-wschodniej Małopolsce*, „Rocznik Muzeów Województwa Rzeszowskiego”, t. 1, s. 7–35.
- Taras H.
1998 *Podstawy taksonomii kultury trzcinieckiej w środkowo-wschodniej Polsce*, [w:] Koško A., Czebreszuk J. (red.), „Trzciniec” – system kulturowy czy interkulturowy proces?, Poznań, s. 75–86.
- Tokarczyk S.
2004 *Opracowanie materiałów powierzchniowych z gminy Ulanów pochodzących z kolekcji Andrzeja Pasieki*, maszynopis pracy licencjackiej przechowywany w Instytucie Archeologii URz w Rzeszowie, Rzeszów.
- Tunia K.
1997 *Archeologiczne rozpoznanie powierzchniowe*, [w:] Tunia K. (red.), *Z archeologii Małopolski. Historia i stan badań zachodniomałopolskiej wyżyny lessowej*, Kraków, s. 57–86.
- Valde-Nowak P.
1984 *Tabelaryczny kwestionariusz w dokumentacji badań powierzchniowych obszarów górzystych*, „AAC”, t. 23, s. 225–241.
1994 *Zabytki kamienne z osady wielokulturowej w Hłomczy*, „MSROA za rok 1993”, s. 155–161.
- Wawrzczak A.
2009 *Tygle, dysze, tyżki, podkładki, odpadki odlewnicze i surowiec brązowy w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza na ziemiach polskich*, maszynopis pracy magisterskiej przechowywany w Instytucie Archeologii UJ w Krakowie, Kraków.
- Wawrzczak M.
2004 *Opracowanie materiałów z kolekcji zebranych na stanowiskach Trzebownisko 8, 9, 10, 11, 12*, maszynopis pracy licencjackiej przechowywany w Instytucie Archeologii URz w Rzeszowie, Rzeszów.

- 2005 *Mezolit Kotliny Sandomierskiej. Wybrane zagadnienia*, [w:] Kuraś M. (red.), *Archeologia Kotliny Sandomierskiej*, Stalowa Wola, s. 199–214.
- 2006 *Osadnictwo mezolityczne na terenie Kotliny Sandomierskiej*, maszynopis pracy magisterskiej przechowywany w Instytucie Archeologii URZ w Rzeszowie, Rzeszów.
- Więckowska H.
- 1975 *Spółeczności łowiecko-zbierackie wczesnego holocenu*, [w:] Chmielewski W., Hensel W. (red.), *Prahistoria ziem polskich. Paleolit i mezolit*, t. 1, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, s. 339–438.
- Zych R.
- 2002 *Osadnictwo kultury pucharów lejkowatych na Płaskowyżu Kolbuszowskim*, „MSROA”, t. 23, s. 207–212.
- 2008 *Kultura pucharów lejkowatych w Polsce południowo-wschodniej*, Rzeszów.

Maciej Wawrzczak

Die Sammlung der archäologischen Funde, die an den im Bereich der Ortschaft Trzebowniko, Gde. Loco, Woj. Karpatenvorland lokalisierten Fundstellen gewonnen wurden

Zusammenfassung

Das präsentierte Material stammt aus der Sammlung von Herrn Andrzej Pasięka und wurde während der Geländebegehungen an den Fundstellen Trzebowniko Nr. 8–12 gesammelt. In den 70-er Jahren des 20. Jhs. wurde das Fundstellengebiet im Rahmen des Programms „Archäologische Aufnahme Polens“ untersucht. Zusätzlich wurde es von dem Autor dieses Beitrags während der Geländebegehungen und von Herrn Andrzej Pasięka verifiziert. Die analysierte Sammlung besteht aus 193 Feuerstein- und Steinerzeugnissen, 3 Keramikfragmenten und 3 Bronzegegenständen.

Im Lichte der hier präsentierten Materialien aus der Fundstelle Nr. 11 haben wir mit einer Siedlungsepisode zu tun, die vermutlich mit dem Masowien-Zyklus in Verbindung steht. An den Fundstellen Nr. 11 und 12 identifizierte man die Überreste eines mesolithischen Lagers, der der Janisławice-Kultur zugeordnet werden kann.

Die Fundstellen Nr. 9, 10 und 12 lieferten Materialien, die man vermutlich auf die Malice-Kultur beziehen kann, und an den Fundstellen Nr. 10–12 unterschied man Funde, die der Trichterbecher-Kultur zugeordnet werden.

Im Bereich der Fundstellen Nr. 8 und 9 erkannte man, dank den aus der Sammlung und der Verifikation stammenden Funden, die Mierzanowice und Trzciniec-Materialien. Die Materialien der Tarnobrzeg Gruppe der Lausitzer Kultur befanden sich an den Fundstellen Nr. 9–11, wobei man im Lichte der während des Programms „Archäologische Aufnahme Polens“ gesammelten Funde, wie auch der Exemplare aus der besprochenen Sammlung und der Artefakte, die während der Verifikationsarbeiten gewonnen wurden, eine große Siedlung dieser Kultureinheit ahnen kann, die mit ihrer Reichweite alle 5 Fundstellen umfassen würde.